

Riksdagens snabbprotokoll 2025/26:81

Tisdagen den 3 mars

Kl. 13.00–15.35

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Tredje vice talmannen meddelade att *Josefin Malmqvist* (M) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 28 februari, varigenom uppdraget som ersättare upphört för *Leif Gripestam* (M).

§ 2 Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 5 mars kl. 14.00*.

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2025/26:31 för torsdagen den 26 februari från socialutskottet och
prot. 2025/26:31 för torsdagen den 26 februari från miljö- och jordbruksutskottet.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2025/26:329

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:329 Ekobrottsmyndighetens resurser
av *Lars Isacsson* (S)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras av justitieministern *Gunnar Strömmer* inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 3 mars 2026.

Stockholm den 27 februari 2026

Justitiedepartementet

Enligt uppdrag

Helena Swenzén

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:345

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:345 Finanspolitiska rådets årliga rapport om regeringens arbetsmarknadspolitik av *Sofia Amløh* (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndag den 9 mars 2026.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Britz (L)

Enligt uppdrag

Ulrika Söderqvist

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:347

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:347 Utbildningsbevis för ställningsbyggare av *Sofia Amløh* (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndag den 9 mars 2026.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Britz (L)

Enligt uppdrag

Ulrika Söderqvist

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:349

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:349 Arbetsmiljön i sjukvården av *Sofia Amløh* (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 20 mars 2026.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 mars 2026

Socialdepartementet

Elisabet Lann (KD)

Enligt uppdrag

David Oredsson

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:355

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:355 Regeringens uppdrag till Transportstyrelsen gällande färdtjänsten av Adrian Magnusson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 20 mars 2026.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 2 mars 2026

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:356

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:356 Färdtjänst och regeringens fortsatta beredning av Trafikanalys förslag av Azra Muranovic (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 30 mars 2026.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 26 februari 2026

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Finansutskottets betänkande

2025/26:FiU32 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om hållbarhetsbetyg

Justitieutskottets betänkande

2025/26:JuU23 Genomförande av direktivet om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten samt införande av en ny tredskodomssanktion

Näringsutskottets betänkande och utlåtande

2025/26:NU13 Energipolitik

2025/26:NU26 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om riktlinjer för transeuropeisk

energiinfrastruktur och påskyndandet av tillståndsförfaranden

Skatteutskottets betänkanden

2025/26:SkU14 Skatteförfarande, folkbokföring och tull

2025/26:SkU17 Mervärdesskatt

Utbildningsutskottets betänkanden

2025/26:UbU7 Övergripande skolfrågor

2025/26:UbU8 Grundläggande om utbildning

§ 6 Svar på interpellation 2025/26:329 om Ekobrottsmyndighetens resurser

Anf. 1 Justitieminister GUNNAR

STRÖMMER (M):

Fru talman! Lars Isacson har frågat mig om jag har gjort någon analys av hur Ekobrottsmyndighetens besparingar kan komma att påverka myndighetens möjligheter att hantera den ökande ekonomiska brottsligheten. Vidare har han frågat mig om jag har gjort någon analys av hur besparingarna förhåller sig till regeringens ambition att slå mot den kriminella ekonomin. Slutligen har han frågat mig vad dessa analyser har visat.

Låt mig först konstatera att under alldeles för många år gjordes alldeles för lite för att stoppa våldet, strypa den kriminella ekonomin och bryta rekryteringen av barn och unga in i gängen. Det är ett ansvar som faller tungt på den förra, socialdemokratiska, regeringen.

Vi har sedan vi tillträdde gjort en omfattande omläggning av politiken. Rättsväsendets myndigheter har fått kraftiga ekonomiska tillskott, och de brottsbekämpande myndigheterna har fått många nya effektiva verktyg. För hela rättsväsendet beräknas budgeten växa från 69 miljarder kronor 2023 till 108 miljarder kronor 2028.

Vi vet att ekonomisk vinning är en av de största drivkrafterna bakom den organiserade brottsligheten. Det är helt enkelt pengarna som göder de kriminella nätverken. Att strypa den kriminella ekonomin är därför en av regeringens mest prioriterade frågor. Det handlar bland annat om att förhindra felaktigt nyttjande av offentliga medel, förhindra att företag används just som verktyg för brottslighet, öka återtagandet av brottsvinster och utnyttja potentialen i så kallade administrativa åtgärder. Allt detta syftar till att komma åt kriminaliteten från flera håll samtidigt.

Det handlar om ett stort antal genomförda reformer och åtgärder. För att ta några exempel: en helt ny förverkandelagstiftning med självständigt förverkande, utökade möjligheter att använda hemliga och preventiva tvångsmedel, även i förhållande till grov ekonomisk brottslighet, ny lagstiftning i syfte att motverka att bolag används som brottsverktyg samt utökat näringsförbud. Till detta kommer ett finansiellt underrättelsecentrum för att utveckla samverkan mellan

myndigheter och näringslivet, särskilt bankerna, när det gäller brottslighet som har koppling till det finansiella systemet, såsom penningtvätt, bedrägerier och annan liknande brottslighet.

Vi bereder också lagstiftning som kommer att innebära skärpta straff för ekonomisk brottslighet, i synnerhet för de brott som begås inom ramen för kriminella nätverk.

Ekobrottsmyndigheten har tillförts omfattande resurser under hela mandatperioden. Från 2023 till 2026 har myndighetens anslag ökat med drygt 260 miljoner kronor, från 953 miljoner kronor 2023 till drygt 1,2 miljarder kronor 2026. Enbart mellan 2025 och 2026 ökade anslaget med 53 miljoner kronor för beslutade reformer. Totalt ökade anslaget med 79 miljoner kronor.

Till sist vill jag lyfta fram att Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten i somras fick i uppdrag att stärka myndigheternas samlade förmåga att bekämpa den ekonomiska brottsligheten. Uppdraget ska redovisas till regeringen nu i mars, och det kommer att ge underlag för att ytterligare stärka och utveckla insatserna på det här området.

Anf. 2 LARS ISACSSON (S):

Fru talman! Jag tackar justitieminister Gunnar Strömmer för svaret.

I sitt svar redogör justitieministern för flera bra och viktiga reformer som Socialdemokraterna också har ställt sig bakom. Men jag tänker ägna debatten åt sådant vi hade kunnat göra mer av för att bli ännu bättre på det här.

Den kriminella ekonomin i Sverige uppskattas uppgå till omkring 350 miljarder kronor per år, alltså ungefär 1 miljard kronor om dagen. För att sätta detta i perspektiv är det nästan en tredjedel av statens budget, vilket är systemhotande. Som justitieministern sa är det pengarna som driver den organiserade brottsligheten. Vinsterna finansierar våldet, rekryteringen och den fortsatta expansionen.

Mot denna bakgrund är Ekobrottsmyndighetens roll avgörande. Justitieministern redovisar i sitt svar stora totalsiffror för rättsväsendet, och det är bra att resurserna har stärkts. Min interpellation handlar dock om något mer specifikt, nämligen om vi har tillräcklig förmåga att möta den växande ekonomiska brottsligheten.

Det stämmer att Ekobrottsmyndighetens anslag har ökat. Men kostnaderna har också ökat, vilket gör att man i praktiken har mindre medel än föregående år. Myndigheten bedömer att pengarna inte räcker för att bygga upp det långsiktiga analys- och underrättelsearbete som behövs.

Samtidigt visar årsredovisningen att myndigheten levererar resultat. Antalet lagförda personer har ökat med omkring 20 procent, antalet fall där staten kräver att få tillbaka brottsvinster har ökat kraftigt och antalet fall av självständigt förverkande har ökat med omkring 66 procent. Det handlar nu om cirka 340 miljoner kronor som staten tar tillbaka från kriminella, vilket är

jättebra. Handläggningstiderna är korta, så balansen har minskat. Det här är alltså en myndighet som trots omställning och hög press har växlat upp arbetet mot den kriminella ekonomin.

Men kampen kan inte bara handla om att utreda när skadan redan är skedd. I går läste jag i tidningen att minst 39 kommuner har brutit sina avtal med privata hemtjänstföretag på grund av misstänkt fusk och brister. Vidare har 15 kommuner gjort polisanmälningar, men endast en har lett till fällande dom. Detta visar än en gång vilken attraktiv marknad välfärden är för kriminella upplägg och att kommuner ofta står ensamma när de försöker upptäcka och stoppa avancerade ekonomiska brott.

Här behövs därför en bättre förebyggande analys, en tydlig nationell lägesbild och starkare samordning så att vi kan agera innan pengarna har försvunnit.

Fru talman! Hur avser ministern och regeringen att stärka det förebyggande och analysbaserade arbetet, särskilt i relation till kommuner och myndigheter, för att motverka välfärdsbrott och ekonomisk brottslighet innan skadan är skedd?

Anf. 3 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag tackar Lars Isacsson för möjligheten att diskutera dessa viktiga frågor, både hur vi ska bekämpa den kriminella ekonomin i stort och mer konkret om Ekobrottsmyndighetens mycket viktiga roll i detta arbete.

När det gäller bekämpningen av den kriminella ekonomin måste förstås flera olika aktörer vara offensiva. Polisen har givetvis en central roll, inte minst mot den organiserade bedrägeribrottsligheten. Även Åklagarmyndigheten har en viktig roll. Det gäller även Ekobrottsmyndigheten, i synnerhet när det handlar om mer avancerad ekonomisk brottslighet.

Det har tidigare framkommit många välgrundade synpunkter på hur verksamheten vid Ekobrottsmyndigheten kan stärkas och utvecklas. Vi har en granskning från Riksrevisionen, och riksdagen har gett regeringen i uppdrag att se över detta. Vidare har en utredning tittat på frågorna, och vi gjorde vägvalet att inte göra som utredaren förordade och avveckla myndigheten utan tvärtom vidmakthålla myndigheten och dess mandat samt utveckla och stärka verksamheten. Även det myndighetsuppdrag jag nämnde inledningsvis om samverkan mellan Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten måste utvecklas och stärkas på olika sätt, och detta arbete pågår.

Så som frågan har ställts är det kanske lätt att få intrycket att regeringen tvärtemot denna intention skulle ha riktat omfattande besparingskrav mot myndigheten. Jag vill säga att så inte är fallet. Tvärtom är det så att anslagen till myndigheten har ökat med 260 miljoner under de här åren – från 953 miljoner till 1,2 miljarder kronor. Det är också viktigt att ta fasta på att antalet anställda vid Ekobrottsmyndigheten ökade med 133 personer mellan åren 2022 och 2024, från 670 till

803 personer. Det är uttryck för investeringar i verksamheten, inte för en politisk efterfrågan på motsatsen.

Jag håller helt med om vikten av det preventiva arbetet. Därför var det viktigt för oss att tillmötesgå Ekobrottsmyndighetens äskande om medel till det brottsförebyggande arbetet. Myndigheten fick också exakt vad man begärde inför det här året. För 2026 fanns det däremot inte något äskande om medel för en generell utveckling av utrednings- eller underrättelseverksamheten.

Som jag sa pågår nu ett bredare uppdrag som inkluderar både Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Detta uppdrag ska redovisas i mars. Vi kommer också att ta emot nya underlag från myndigheten inför den kommande budgetprocessen nu i mars. Jag är övertygad om att vi därigenom kommer att få en utmärkt grund för att fortsätta att utveckla verksamheten och tillföra de resurser som krävs för att kunna arbeta med att bekämpa brottsligheten och stärka det förebyggande arbetet.

Anf. 4 LARS ISACSSON (S):

Fru talman! Tack, justitieministern, för svaret!

Som jag sa i mitt första inlägg är jag medveten om att det inte handlar om några neddragningar; man får inte mindre medel. När jag tittar ut här i salen ser jag dock några före detta kommunalråd, vilket även jag är, och som de vet är det i princip en neddragning om det inte görs någon uppräknings för kostnader. Det är det jag menar. Därför vill vi socialdemokrater ha en indexering av exempelvis de statliga bidragen till kommunerna.

Jag tycker att det var ett klokt val att inte avveckla Ekobrottsmyndigheten utan att i stället stärka och utveckla den. Jag ska försöka vara konstruktiv och komma med några förslag på hur man skulle kunna göra det.

I mitt första inlägg konstaterade jag att Ekobrottsmyndigheten levererar resultat och att arbetet med att ta tillbaka brottsvinster ökar kraftigt. Staten begär nu att få ta tillbaka omkring 340 miljoner kronor från kriminella. Det är bra, men man måste sätta det i perspektiv. Här finns en stor utvecklingspotential. Om den kriminella ekonomin omsätter omkring 350 miljarder kronor per år är de pengar som vi i dag lyckas ta tillbaka fortfarande en väldigt liten del av det totala. Vinsterna är runt 180 miljarder kronor, så potentialen är betydligt större.

Historiskt har sättet att arbeta mot maffia och grov organiserad brottslighet, både i Sverige och internationellt, varit "follow the money". Men i den ESO-rapport som har kommit, som är väldigt bra, lanserar man ett begrepp som är nytt i alla fall för mig, nämligen "go before the money". I dag räcker det inte att bara följa pengarna, utan det gäller att ta nästa steg. Det räcker inte att spåra vinsterna när brottet redan är begånget, utan det gäller att identifiera strukturerna innan vinsterna uppstår.

Jag tror att det skulle vara bra om Ekobrottsmyndigheten utvecklades i två tydliga riktningar.

Den första är ett nationellt centrum för förverkande. Där skulle man samla landets främsta kompetens när det gäller att spåra, frysa och ta tillbaka brottsvinster och att kunna angripa bolagsstrukturer. Om man till exempel kan förverka aktier i kriminella bolag kan staten inte bara ta pengar utan även bryta kontrollen över själva verksamheten.

Den andra är ett nationellt finansiellt underrättelsecentrum för att samla och analysera information om misstänkta ekonomiska flöden i ett tidigt skede. Det kan handla om upphandlingar eller välfärdssystem. Det kan gälla branscher med stora internationella kapitalflöden och svag reglering, som agentbranschen inom fotboll.

Det är skillnad mellan att jaga efter pengarna och att ligga steget före dem. Den organiserade brottsligheten är snabb och professionell, och då måste staten vara minst lika professionell.

Fru talman! Jag förstår att ministern inte vill föregripa den utredning som kommer i mars, men vi kanske kan ha ett resonemang om sätt att utveckla Ekobrottsmyndigheten mot ett nationellt center för förverkande respektive ett nationellt finansiellt underrättelsecentrum.

Anf. 5 Justitieminister GUNNAR

STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag håller helt med om den preventiva ansatsen. I synnerhet när det gäller ekonomisk brottslighet är erfarenheten att det är väldigt svårt att bekämpa brottet, utkräva ansvar och återta de medel som har försvunnit genom den brottsliga verksamheten när pengarna väl är borta eller när transaktionen väl har ägt rum.

En preventiv ansats är helt avgörande; det tycker jag har visat sig till exempel när det gäller arbetet mot telefonbedrägerier som drabbar äldre. Man kan nu se att vinsterna från dessa telefonbedrägerier har halverats på ett par års tid. Detta är inte en följd av att man har följt efter pengarna när transaktionen väl ägt rum och pengarna är borta, utan det handlar om att bankerna och Polismyndigheten satte sig ned och tillsammans såg till att det blev mycket svårare för de kriminella att bedra de äldre på pengar. Det är alltså de preventiva insatserna som har förhindrat eller försvårat för denna brottslighet till den grad att vi kan se att vinsterna faller markant. Denna erfarenhet kan man utan tvekan ha med sig i relation till annan ekonomisk brottslighet.

Jag kommenterar gärna båda Lars Isacssons frågor närmare.

Ett finansiellt underrättelsecentrum är redan in the making, så att säga. Jag har till och med varit där och klippt band. Det är Polismyndigheten som är värd för detta centrum, men alla relevanta myndigheter är med. Det handlar inte bara om de brottsbekämpande myndigheterna. Skatteverket är exempelvis en central aktör i detta arbete. Också privata aktörer – till exempel banker, och man kan även tänka sig andra finansiella aktörer – är med här, och de sitter till och med i samma

korridor. Dessa aktörer samverkar nu väldigt nära för att ligga steget före och kunna förebygga och förhindra väldigt mycket av den ekonomiska brottsligheten.

Ett nationellt centrum för förverkande är någonting som vi har aviserat att vi vill få till. Jag tog emot utredningsförslag i den delen så sent som i förra eller möjligtvis förrförra veckan. En utredning som tittat på förverkande har konkretiserat hur ett sådant centrum skulle kunna byggas upp. Däremot har utredningen inte gett någon rekommendation om vilken myndighet som ska vara värd för ett sådant centrum. Detta bereder vi nu.

Något som jag är beredd att säga här och nu är att det är väldigt betydelsefullt att få till ett sådant centrum. Vi ser kraften i förverkandet som verktyg. Detta gäller inte minst det självständiga förverkandet, som sker helt och hållet utanför domstolssalen och brottmålsprocessen.

Jag tror också att det är viktigt att ta fasta på att detta inte bara är ytterligare ett verktyg i verktygslådan. Det handlar om ett annat perspektiv, ett annat arbetssätt och en annan metodik än den traditionella brottsbekämpningen. Ska man få kraft i det kan det inte läggas som lök på laxen, utan då måste det verkligen struktureras så att vårt system totalt sett använder det nya sätt att jobba mot ekonomisk brottslighet som förverkandet representerar. Ett sådant centrum som nämnts här skulle förstärka detta arbete.

Avslutningsvis vill jag säga något apropå det uppdrag som Ekobrottsmyndigheten, Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten har fått att stärka samspelet mellan myndigheterna mot den kriminella ekonomin. Underlaget kommer som sagt inom några veckor. Jag räknar med att det kommer att vara ett utmärkt underlag för att fortsätta utveckla arbetet vad gäller såväl förverkande som andra insatser mot den kriminella ekonomin.

Anf. 6 LARS ISACSSON (S):

Fru talman! Jag tackar justitieminister Gunnar Strömmer för svaret.

Jag tror att vi har rätt stor samsyn i det här. Jag tror också att vi båda blir provocerade när vi får läsa rapporter om hur mycket den kriminella ekonomin omsätter och hur stora vinsterna är. Oavsett vilket politiskt parti vi företräder tror jag att vi har rätt bra idéer om vad de pengarna i stället skulle kunna gå till för att stärka samhället.

Även jag tror på det här med ett nytt sätt att jobba mot den kriminella ekonomin. Jag tror att Ekobrottsmyndigheten skulle kunna vara ett nav och en spjutspets i det arbetet.

Det är provocerande att den kriminella ekonomin omsätter 350 miljarder kronor per år. Det är 1 miljard om dagen, vilket är åtta till nio gånger mer än vad vi lägger på Polismyndigheten.

Hur ska vi försvara välfärden och rättsstaten mot systematisk plundring? En viktig del i det tror jag skulle vara att stärka Ekobrottsmyndigheten och att ha ett starkare förebyggande arbete med stöd till

kommuner och myndigheter, då det behövs väldigt mycket mer när det gäller kommunernas upphandlingar. Det behövs också ett nationellt finansiellt underrättelsecenter så att man kan gå före pengarna, inte bara följa dem, och även ett nationellt centrum för förverkande, så att man systematiskt kan spåra och ta tillbaka brottsvinster och bryta kriminella bolagsstrukturer.

Den organiserade brottsligheten följer pengarna. Vi måste skydda det som tillhör medborgarna och ta tillbaka det som har stulits. Jag tror att vi kan hitta en samsyn här.

Jag tackar justitieminister Gunnar Strömmer för debatten.

Anf. 7 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag tackar än en gång Lars Isacson för ett i raden av meningsfulla utbyten oss emellan när det gäller väldigt angelägna frågor.

Jag delar helt intentionen i interpellationen, nämligen att vi med alla till buds stående medel måste stärka vår förmåga att bekämpa och strypa den kriminella ekonomin. Det råder ingen tvekan om att vi måste göra flera saker samtidigt när det gäller den organiserade brottsligheten. Vi måste komma åt och stoppa det brutala våldet, skjutningarna och sprängningarna och bryta rekryteringen av barnen in i gängen.

Att strypa den kriminella ekonomin är en hörnsten i arbetet eftersom den i så hög grad driver det andra, nämligen våldet, som ofta är en utlöpare från konflikter om marknadsandelar och pengar. Detta tycker jag är en sak som vi verkligen ska ta med oss från dagens utbyte. I det avseendet finns det en samsyn, och det är en stor styrka för oss som samhälle att det gör det.

Ekobrottsmyndigheten har en central roll i arbetet, förstås i samspel med andra brottsbekämpande myndigheter. Jag kan i alla fall säga så mycket som att jag tror att vi har väldigt mycket mer att hämta, både från den myndigheten i sig och från den myndigheten i samspel med andra aktörer.

En del granskningar och utredningar som har gjorts och det efterspel som har skett i form av utbyte genom det uppdrag till myndigheterna som jag nämnde kanske också identifierar en del friktioner i det här arbetet. Det är viktigt att vi kan lösa upp dem och få full systemkraft framåt.

Vi har talat om flera saker i dag, såsom det finansiella underrättelsecentrumet, ett motsvarande centrum när det gäller förverkande samt mobilisering av mer resurser till prevention. Allt detta ska vi ta med oss in i det fortsatta arbetet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2025/26:342 om trygghet för elitidrottare och kulturarbetare

Anf. 8 Äldre- och socialförsäkringsminister
ANNA TENJE (M):

Fru talman! Åsa Eriksson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av SGI-utredningens förslag.

För den som kanske sitter uppe på läktaren och lyssnar kan jag berätta att SGI i det här sammanhanget står för sjukpenninggrundande inkomst, som är beräkningsunderlaget för bland annat sjukpenning och föräldrapenning. Bara inkomster av eget förvärvsarbete kan ingå i SGI. Arbetsgivare och enskilda näringsidkare betalar sociala avgifter för att finansiera bland annat sjukförsäkring och föräldraförsäkring. På det sättet finns det en koppling mellan avgifter och förmåner.

SGI-utredningens betänkande *Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst* (SOU 2023:30) bereds just nu i Regeringskansliet. Ett av förslagen i utredningen har redan genomförts. I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) lämnades lagförslag som möjliggör att medföljande familjemedlemmar till utsända statsanställda kan få tillbaka den SGI som de hade före utlandsvistelsen, om alla villkor är uppfyllda. Ändringen trädde i kraft vid årsskiftet den 1 januari 2026.

Även medföljande till biståndsarbetare och vissa andra omfattas av förändringen. Syftet är att stärka den sociala tryggheten för medföljande till statsanställda och att underlätta för Försvarsmakten att bemanna de befattningar som följer inte minst av Natointrädet. Det blir en liten men nog så viktig pusselbit i hur det svenska socialförsäkringssystemet hänger med och anpassas för det svenska Natomedlemskapet, som är oerhört viktigt för den svenska säkerheten.

En annan viktig pusselbit, fru talman, är att åldern 55 år som övre gräns för egenföretagare att kunna välja kortare karenstid i sjukförsäkringen har tagits bort, genom ett förslag av regeringen i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1).

Regeringen arbetar utöver detta för att förbättra och förenkla ramvillkoren för dem som startar, driver och utvecklar företag i Sverige. De offentliga trygghetssystemen ska enligt regeringens strategi för företag i kulturella och kreativa branscher (skr. 2023/24:111) ge goda villkor för enskilda som försörjer sig både som anställda och som egenföretagare, bland annat kulturskapare inom kulturella och kreativa branscher.

Regeringen har vidare i regleringsbrevet för 2026 gett Försäkringskassan ett uppdrag om analys av SGI-beslut avseende förhållandet till inkomstuppgifter. Försäkringskassan ska analysera förhållandet mellan fastställd SGI och inkomstuppgifterna från den försäkrade respektive de inkomstuppgifter som arbetsgivaren lämnat till Skatteverket.

Syftet är att klargöra hur handläggningen av SGI fungerar och hur förutsättningarna för maskinella beslut ser ut i olika situationer. Uppdraget är avgränsat till inkomst av anställning. En översiktlig

delredovisning gällande förhållandet mellan fastställd SGI och inkomstuppgifter ska lämnas till Regeringskansliet senast den 22 maj 2026. Det är ganska snart, nu i vår. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 31 mars 2027.

Ett arbete pågår även inom Regeringskansliet gällande regeländringar inom SGI. Regeringens bestämda uppfattning och bedömning är att förutsebarheten måste öka.

Anf. 9 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! Tack, Anna Tenje, för svaret!

Vilka fantastiska insatser vi har fått se i de nyligen avslutade olympiska spelen! Våra svenska elitidrottare har tagit rekordmånga medaljer, fått mängder av människor att glädjas tillsammans framför skärmarna och gett oss alla stolthet.

Men bakom framgångarna finns en verklighet som alldeles för ofta tyvärr förblir osynlig. Våra elitidrottare saknar trygghet i socialförsäkringssystemet. När de blir sjuka eller ska bli föräldrar syns det här väldigt tydligt, och flera drar sig för att bilda familj därför att socialförsäkringssystemet är så osäkert för dem.

Med nuvarande regelverk räknas inte stipendier eller prestationsbaserade inkomster som sjukpenninggrundande inkomst. Det påverkar förstås eventuell föräldrapenning eller sjukpenning när den aktiva är skadad eller sjuk eller får barn. Detta har Riksidrottsförbundet påpekat länge. Det gör det extra svårt för elitidrottare att få samma trygghet som vi andra.

Fru talman! Vi socialdemokrater tillsatte den utredning som brukar kallas SGI-utredningen när vi hade regeringsmakten. Den skulle bland annat föreslå ändringar på det här området, men utredningen hann inte bli klar innan Anna Tenje och Tidöregeringen tog över ansvaret. Sedan dess har det inte hänt särskilt mycket, tyvärr, vilket framgår av statsrådets svar.

Fru talman! Den här problematiken är inte unik för idrottens värld. I det moderna arbetslivet jobbar allt fler som kombinatorer, det vill säga kombinerar egna projekt, frilansuppdrag, uppdrag hos arbetsgivare eller stipendiestöd med en traditionell anställning. Det är verkligheten för många skådespelare, filmskapare, scenkonstnärer och andra. Fackförbundet Scen & Film och organisationen Klys har upprepade gånger under flera år förtjänstfullt lyft fram att regeringen borde ta tag i åtminstone några av SGI-utredningens förslag för att ge kombinatorer bättre trygghet.

Fru talman! Om vi vill ha ett levande kulturliv, om vi vill ha trygghet även för människor som inte har en traditionell tillsvidareanställning och om vi vill ha människor som satsar på sin elitidrott och även framgent kan ge oss stora internationella framgångar, då måste tryggheten stärkas.

Möjligheten att göra skillnad här har Anna Tenje just nu, men hittills har vi inte sett särskilt mycket av det. Vi jublar när Sverige tar OS-medaljer, och vi applåderar skådespelarna på scenen. Men när elitidrottaren skadar sig eller kulturarbetaren blir förälder sviktar tyvärr tryggheten, och det håller inte.

I ett modernt arbetsliv med kombinatorer, frilansare och andra måste sjukförsäkringen spegla verkliga inkomster. Trygghet ska inte bero på anställningsform. Den ska gälla alla som arbetar och bygger Sverige starkt. Det tycker i alla fall vi socialdemokrater.

Min fråga till Anna Tenje är om hon tycker att det är rimligt att elitidrottare, kulturarbetare, kombinatorer och andra som inte har en traditionell anställning inte har samma rätt till social trygghet som vi andra.

Anf. 10 JESSICA RODÉN (S):

Fru talman! Tack till ministern för möjligheten att diskutera denna viktiga fråga här i dag!

SGI är alltså fundamentet i vår sjukförsäkring. Den avgör vilken ersättning du kan få vid sjukdom, den påverkar din föräldraförsäkring och den är helt avgörande när det gäller arbetsskadeförsäkringen.

Arbetsskadeförsäkringen ska alltså kompensera för inkomstbortfall när någon skadas i sitt arbete, men den bygger på att det finns en fastställd inkomst att jämföra med. Utan en stabil SGI påverkas hela ersättningen.

Systemet hänger inte alltid med i hur människor faktiskt arbetar. Jag vill lyfta fram skådespelare som går från produktion till produktion, musiker som varvar turnéer med undervisning, tekniker och scenarbetare som arbetar intensivt under en föreställningsperiod och sedan står utan uppdrag ett tag och journalister, illustratörer och författare som kombinerar korta anställningar med uppdrag, kanske i egen firma, eller en projektanställning. Det är alltså människor som kombinerar olika typer av inkomster för att kunna försörja sig på sitt yrke. De betalar skatt, de arbetar och, som sagt, de betalar in till våra gemensamma försäkringar.

Många kulturarbetare vittnar om hur svårt det är att få sin SGI fastställd när inkomsten kommer från flera olika håll och varierar kraftigt över året. Systemet är byggt för en jämn månadslön från en och samma arbetsgivare, inte för projektanställningar, frilansuppdrag, stipendier eller egen verksamhet i kombination. Konsekvensen blir att SGI:n kan bli låg, svajig eller i värsta fall noll, trots att personen har arbetat och haft inkomster över tid. Det innebär att man betalar för en försäkring som man inte har möjlighet att ta del av. Man riskerar alltså att hamna utanför det skydd man själv har varit med och finansierat. Och när SGI:n blir osäker slår det mot hela trygghetskedjan – mot sjukpenning, föräldrapenning och arbetsskadeersättning.

Fru talman! Arbetsskadeförsäkringen i sig behöver moderniseras. Antalet beviljade livräntor har minskat över tid. Regelverket är komplext, inkomstberäkningarna är svåra att förstå och många upplever att det är svårt att förutse sin rätt till ersättning. Jag vet att ärendet bereds på Regeringskansliet, så vi ska inte grotta ned oss i det. Men om SGI:n inte fungerar för kulturarbetare och andra med projektbaserat arbete och om arbetsskadeförsäkringen samtidigt är konstruerad för ett mer linjärt arbetsliv, då bygger vi ju trygghetssystem för gårdagen.

Kulturen är inte ett särintresse. Den är en del av vårt samhälle, vår demokrati och vår ekonomi. Vi kan inte ha ett system som bygger på att människor ska skapa, bidra och ta risker men som inte ger dem skydd när något händer. Trygghetssystemen är en del av arbetsmarknadens infrastruktur. De ska ge människor mod att arbeta, utvecklas och bidra. Just därför behöver SGI:n bli förutsägbar också för kulturarbetare.

Anf. 11 Äldre- och socialförsäkringsminister
ANNA TENJE (M):

Fru talman! Jag vill börja med att be om ursäkt. Jag tackade faktiskt inte interpellanten för interpellationen. Det är brukligt att man gör så.

Jag vill också säga att det är trevligt att även Jessica Rodén deltar i den här debatten så att vi får ännu lite mer liv och rörelse.

Jag måste erkänna, fru talman, att när ledamoten Åsa Eriksson började tala om de fantastiska insatserna trodde jag för en liten stund att det var beröm till regeringen hon ville ge. Men hon landade i de fantastiska framgångarna under OS, och där är vi definitivt helt överens. Det var fantastiskt att se bedrifterna och framgångarna där. Det gäller inte minst de svenska damerna, för de vann ju faktiskt medaljligan.

Vi är också helt överens om att en välfungerande SGI är oerhört viktig för stora delar av socialförsäkringen. Regeringen har vidtagit flera åtgärder när det gäller detta. Men framför allt bereder vi nu vidare förslag och frågor om större förändringar av SGI:n, och där har vi inte landat ännu.

Jag tror egentligen inte, fru talman, att det råder särskilt stor oenighet mellan Socialdemokraterna och Moderaterna eller för den delen regeringen och oppositionen när det gäller behovet av att ta ett bredare grepp om den här frågan. Samtidigt har vi haft den här diskussionen tidigare, och i den tidigare interpellationsdebatten som jag hade med ledamoten Åsa Eriksson redogjorde jag för att de förslag som kommer i utredningen är komplexa och i vissa delar definitivt svårbegripliga.

Detta bekräftades under remissomgången och då av remissinstanserna. Till exempel anser Försäkringskassan, som är ansvarig myndighet, att det är osäkert hur mycket av handläggningen som faktiskt kan automatiseras, att regelverket är mycket komplext och kan skapa problem för handläggningen samt att regelverket leder till minskad förutsebarhet för de försäkrade, det vill säga kulturarbetarna och elitidrottarna som vi talar så varmt om här i dag. Det är något som skulle kunna verka tvärt emot de syften som utredningen hade till att börja med.

Inspektionen för socialförsäkringen, som är ansvarig myndighet för att kontrollera de här delarna, och Företagarna och Svenskt Näringsliv avstyrker också utredningens olika förslag.

Ett annat exempel är att fackförbundet TCO i grund och botten ser positivt på de principiella utgångspunkterna i förslaget men ändå gör bedömningen att det inte vore lämpligt som grund för framtida lagstiftning.

Bland annat pekar TCO på de oklarheter som återstår och att regelverket framstår som mycket tekniskt komplicerat.

Även från arbetsmarknadens parter finns det omfattande kritik.

Att de ansvariga myndigheterna och expertmyndigheterna avstyrker utredningens förslag har såklart bidragit till att regeringen behövt se över frågan ytterligare. Att frågan nu bereds vidare efter remissinstansernas synpunkter ser jag därför som ett mycket naturligt steg, och eftersom frågan är så komplex och så omfattande är det inte något som görs i en handvändning. Det kräver tid och måste också få ta tid för att det ska bli rätt och riktigt från början, givet att detta handlar om hundratusentals hårt arbetande människors trygghet.

Anf. 12 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman och Anna Tenje! Statsrådet säger att regeringen bereder frågan vidare, och det är ju ett standarduttryck när en fråga inte är prioriterad eller när partierna i regeringsunderlaget kanske inte kan komma överens – vad vet jag?

Det är färre än 200 dagar kvar till valet, så Anna Tenje har färre än 200 dagar på sig att komma med några förslag som kan göra skillnad för Sveriges elitidrottare, kulturarbetare och andra kombinatörer, om hon menar allvar med att hon vill förbättra tryggheten för dem.

Det har gått tre och ett halvt år. Jag menar att man om man hade velat gå vidare med något eller några av förslagen i SGI-utredningen antingen hade kunnat lägga fram en proposition eller – om man inte är nöjd med förslagen som de ser ut i utredningen – åtminstone ha tillsatt ytterligare en utredning som jobbar vidare med det man inte är helt nöjd med. Frågan är ju om regeringen har någon ambition att faktiskt göra skillnad för de här människorna. Jag ser inte det, tyvärr.

Den socialdemokratiska ideologin bygger på att vi står tillsammans. Vi bygger samhället tillsammans, och vi tar hand om varandra även vid sjukdom och föräldraskap och tryggar att ingen ska stå ensam när livet svänger. Det här gäller även elitidrottare, kombinatörer och kulturarbetare. Vi menar att ett tryggare SGI-system som speglar verklighetens arbetssätt och inkomster stärker både individen och samhället som helhet. Det säkerställer också att vi även i framtiden kan ha ett levande kulturliv, framgångsrika elitidrottare och många framgångsrika kombinatörer.

Fru talman! Statsrådet tog upp TCO:s remissvar som en anledning till att förslagen inte har genomförts än. TCO är ju en centralorganisation som upprepade gånger har framfört behov av förändringar för medlemmar i deras olika fackförbund som jobbar som just kombinatörer. De trycker alltså också på och vill att regeringen ska agera i frågan.

Den sjukpenninggrundande inkomsten måste vara både förutsebar och rättvis för alla som arbetar. Det tycker jag att regeringen borde hålla med om och agera på. Vi socialdemokrater motionerade i riksdagen om

att regeringen borde gå vidare med lagstiftning och proposition och inte låta frågan vila.

Som min kollega Jessica Rodén sa är det inte rimligt att personer som betalar in till försäkringen ska stå utan skydd när de blir sjuka eller föräldrar. Det ska vara enkelt att räkna ut sin SGI, och den ska vara förutsebar. Man ska ha tillgång till trygghetssystemen som alla andra.

Fru talman! Jag försöker än en gång ställa frågan: Tycker Anna Tenje att det är rimligt att idrottare, kulturarbetare och kombinatörer inte har samma tillgång till socialförsäkringssystemet som människor som har en anställning? Och om hon inte tycker att det är rimligt, kommer hon då att göra någonting under de här sista 195 dagarna – eller vad det nu är – hon innehar statsrådsposten, för att öka tryggheten?

Anf. 13 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jessica Rodén avstod sitt andra inlägg. Ordet går till äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje.

Anf. 14 Äldre- och socialförsäkringsminister
ANNA TENJE (M):

Fru talman! Ibland är man så klagörande i sitt inledningsanförande och i det andra replikskiftet att ledamoten nöjer sig med det. Jag är mycket tacksam för det.

För att återgå till frågan: Jag tror precis som jag tidigare sa att våra partier Socialdemokraterna och Moderaterna, eller för den delen oppositionen och majoriteten, delar den problembild som ledamoten tar upp i sin interpellation. Det råder nog ingen som helst tvekan om det. Jag tror att det finns en väldigt stor vilja i den här kammaren att nå fram till en lösning på den problematik vi talar om här i dag.

Det är också så att jag önskar att utredningens förslag hade varit perfekta från början och att remissinstanserna och partierna i den här kammaren då hade kunnat vara helt överens om de här frågorna. Det vore den helt klart enklaste vägen framåt, men verkligheten är inte alltid sådan.

I det här fallet har utredningens förslag fått mycket kritik från remissinstanserna för att vara mycket tekniskt komplicerade och oklara. Ansvarig myndighet varnar för minskad förutsebarhet och problem med handläggningen, vilket, fru talman, var en av de delar som skulle lösas med de nya förslagen. Själva lösningen i utredningens förslag är i sig alltså kontraproduktiv för det som egentligen skulle lösas. Detta är alltså varningssignaler som verkligen behöver tas på allvar.

Ingen – vare sig elitidrottare, kulturarbetare eller för den delen några andra som skulle omfattas av det nya systemet – skulle på något vis gynnas om man som Socialdemokraterna föreslår i sin budget gick vidare med en proposition i enlighet med de förslag som ligger.

Jag har hört och tagit del av synpunkter från såväl idrottsförbund som branschorganisationer för kulturarbetare. I det stora hela kokar deras önskemål ned till en

historisk SGI. Det är något som också lyfts fram i utredningens förslag, men problemet med den utformning som föreslås i utredningen är just att flera tunga remissinstanser avstyrker den. Det vore helt enkelt ansvarslost att som Socialdemokraterna föreslår gå vidare med dessa förslag utan att adressera de både relevanta och tunga invändningar som har väckts.

Detta är en stor del av vår styrka, skulle jag säga. Man tillsätter en utredning och hoppas på att få riktigt bra förslag. Sedan skickas förslagen ut på en remissrunda. Då får man in relevanta synpunkter från alla håll och kanter för att därefter kunna göra en sammanvägd bedömning och kunna stöta och blöta om detta är en väg framåt eller inte.

Jag måste säga att man behöver lyssna på de synpunkter och kloka inlägg som kommit från många remissinstanser om att det här riskerar att bli mycket komplicerat och svårt och definitivt inte ge den förutsebarhet som jag är säker på att den tidigare regeringen hade i åtanke när man tillsatte utredningen och som jag håller med om behöver komma på plats.

Fru talman! För att vara tydlig och svara på interpellantens fråga: Jag har nu tagit del av remissinstansernas synpunkter. Flera av dem verkar högst rimliga, och det är ganska allvarliga invändningar som jag anser behöver tas om hand innan man kan gå vidare med större förändringar av SGI-regelverket. Frågan är som sagt komplex och mycket omfattande, och jag har mycket stor respekt för den.

Status just nu när det gäller den här frågan är att viljan definitivt kvarstår. Det är 194 dagar kvar till valet. Det är oceaner av tid. Kammaren kommer att få se att det kommer många förslag och många lösningar på stora problem fram till valdagen – och efter det har jag definitivt för avsikt att få fyra år till.

Anf. 15 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! Det är ju likt Anna Tenje att prata fint om vad hon vill göra, men vi ser tyvärr inte lika mycket verkstad.

Jag vill tro på Anna Tenje när hon säger att hon delar Socialdemokraternas inställning att alla ska ha tillgång till våra trygghetssystem – även elitidrottare, kulturarbetare och kombinatorer. Men om nu viljan är så stor att rätta till det här – vilket jag vill tro att den är – varför har då inte mer gjorts? Om jag minns rätt kom svaren från remissinstanserna in för ungefär två år sedan. Varför har inte statsrådet agerat? Om man menar allvar menar jag att det också måste synas att man går vidare och gör någonting för att rätta till problemen.

Jag frågar än en gång: Kommer Anna Tenje att leverera någon lösning på problemet under de här sista – om det nu är 194 – dagarna fram till valet? Det kan kanske kännas som oceaner av tid. Jag tycker själv att det känns som ganska kort tid för att få till en förändring, men för alla de människor som verkligen behöver en förbättrad tillgång till trygghetssystemen hoppas jag att jag har fel så att de kan ha en ekonomisk trygghet när de blir sjuka eller skadade och så att de vågar skaffa barn och bilda familj.

För sista gången i dag: Kommer Anna Tenje att presentera ett förslag till lösning på problemet under den här mandatperioden?

Anf. 16 Äldre- och socialförsäkringsminister
ANNA TENJE (M):

Fru talman! Återigen ett stort tack till interpellanten och till de andra ledamöter som deltagit i debatten om den här frågan!

Jag vet att det är många som följer frågan noga, och liksom alla andra är jag väldigt mån om att detta ska lösas på bästa möjliga sätt för så många som möjligt. Men det ska lösas på ett enkelt och förutsägbart sätt och med hjälp av en lösning som gör att det blir bättre, inte komplicerar och gör det hela svårare.

Ingen hade önskat mer än jag att det via utredningen hade kommit bra förslag som man kunde gå vidare med mycket snabbare – förslag som remissinstanserna sa ja till och som verkligen bejakades, men nu var fallet inte så. Nu behöver vi helt enkelt ta in det som remissinstanserna beskriver som problem, vilket de gör på ett mycket bra sätt, så att man vet vad nästa steg är. Detta är nämligen en stor och komplex fråga, och det är viktigt att det blir rätt och rättvist – och att vi får till en lösning.

Det är 194 dagar kvar till valet, vilket är många dagar att komma med många kloka förslag och beslut på. Den chansen kommer jag inte att försitta.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2025/26:260 om Sveriges engagemang i OSSE

Anf. 17 Utrikesminister MARIA MALMER
STENERGARD (M):

Fru talman! Johan Büser har frågat mig om jag har tagit initiativ till en analys av OSSE:s betydelse i dag för europeisk säkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter och om jag i så fall kan redogöra för resultatet. Vidare har Johan Büser frågat mig om jag avser att förändra Sveriges framtida engagemang inom OSSE.

OSSE är en unik organisation med ett brett säkerhetsbegrepp som omfattar bland annat militär säkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter. Suveränitet, territoriell integritet och respekt för mänskliga rättigheter, som betonas i Helsingforslutakten och Parisstadgan, utgör grunden för den europeiska säkerhetsordningen.

OSSE är en integrerad del av vår säkerhetspolitik och ett instrument för att värna våra intressen. OSSE är ett viktigt komplement till Nato och EU som en arena för ansvarsutkrävande och samarbete och med egna verktyg för att granska hur stater lever upp till sina åtaganden. Det är också ett viktigt forum för att interagera med de länder utanför Nato och EU som söker alternativ till Ryssland, genom samarbetet i Wien men också genom organisationens fältnärvaro. Detta gör organisationen unik och värdefull.

Regeringskansliet gör löpande bedömningar i samarbete med våra utlandsmyndigheter av OSSE:s roll i dagens säkerhetspolitiska läge. Detta arbete är en integrerad del av regeringens styrning av Sveriges OSSE-arbete.

I en tid där det ryska agerandet blir alltmer aggressivt spelar OSSE en viktig roll. Organisationen utgör i dag en mötesplats där två av Sveriges viktigaste utrikespolitiska prioriteringar drivs: motverkanspolitiken mot Ryssland och stödet för Ukrainas suveränitet och territoriella integritet.

Regeringen var representerad vid OSSE:s minister-rådsmöte i december på hög nivå, deltog aktivt i förberedelserna och är engagerad i uppföljningen. Närvaro vid dessa möten är viktigt för att sätta riktningen, men det är framför allt det dagliga arbetet som gör skillnad. Sverige deltar varje vecka i OSSE:s beslutande organ och driver konsekvent linjen för efterlevnad av åtaganden, respekt för demokratiska principer och ett starkt civilsamhälle. Under 2025 ledde Sverige på uppdrag av dåvarande finska ordförandeskapet OSSE:s kommitté för den mänskliga dimensionen.

Sverige är en aktiv och konstruktiv deltagarstat med ett engagemang som präglas av tydlighet, uthållighet och ett konsekvent försvar av OSSE:s grundläggande värden. Regeringen fortsätter att stå upp för organisationens unika mervärden, med utgångspunkt i våra samlade utrikes- och säkerhetspolitiska prioriteringar.

Anf. 18 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Vi lever i en säkerhetspolitisk brytningstid. Förra året fyllde OSSE 50 år, och den europeiska säkerhetsordning som byggts upp sedan Helsingforskonferensen 1975 och som vilar på principerna om suveränitet, territoriell integritet och respekt för mänskliga rättigheter utmanas i grunden.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina är det mest brutala uttrycket för detta, men vi ser också hur demokratier försvagas inifrån, hur auktoritära krafter samordnar sig, hur internationell rätt relativiseras och hur högerextrema partier växer och i flera fall samarbetar med andra klassiska högerpartier runt om i Europa. Exempelvis stod ju Moderaterna här i Sveriges riksdag bakom att Sverigedemokraternas Björn Söder blev vald till ordförandeposten i den svenska OSSE-delegationen.

Det är i det läget vi i dag står här och diskuterar Sveriges roll i OSSE. OSSE är inte endast en mötesplats för konferenser, utan det är en av de institutioner som bär upp den europeiska säkerhetsarkitekturen. Det är där säkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter hålls samman.

Fru talman! När jag var valobservatör i Georgien såg jag hur makten används för att manipulera val, försvaga opposition och tysta civilsamhället. Demokratien där är inte under utveckling; den befinner sig i reträtt. Sverige var med och aktiverade Moskvamekanismen tillsammans med över 20 länder för att utreda situationen i Georgien. Det var viktigt, och det var bra. Men

det räcker inte att reagera, utan Sverige måste också leda.

I en artikel i Dagens Arena förra året frågar sig den mångårigt OSSE-aktive Olof Kleberg: "Har Moderaterna gett upp OSSE?" Han skriver att Sverige tidigare har varit en drivande kraft men att engagemanget nu uppfattas som nedtonat, passivt och tyst.

Jag tycker att det är en allvarlig fråga som Kleberg sätter fingret på, fru talman, för samtidigt som ett minskande engagemang för OSSE verkar vara fallet för regeringens del ser vi ett bredare mönster än så i svensk utrikespolitik. Vi ser att ambassader stängs. Vi ser att biståndet minskar kraftigt. Vi ser också att närvaron på hög nivå minskar i internationella sammanhang.

I den utrikespolitiska debatten för ett par veckor sedan uppmärksammade Morgan Johansson att Sveriges utrikesminister missar många möten. Det gäller även det senaste ministerrådsmötet i OSSE, som ägde rum i Wien för ett par månader sedan. I stället för att lyssna på Sveriges utrikesminister fick jag, som var på plats, höra på kabinetssekreteraren, medan många andra av OSSE:s medlemsstaters utrikesministrar fanns på plats. Och en vanlig fråga som många av oss som arbetar med utrikespolitik numera möter när vi reser är: Var är Sverige?

Utrikesministern säger i sitt svar på min interpellation att OSSE är en integrerad del av vår säkerhetspolitik, att Sverige deltar varje vecka och att löpande bedömningar görs. I en tid där världsordningen skakas i grunden räcker det inte att bara delta. Det krävs initiativ, det krävs politiskt driv och det krävs att man knyter kontakter med andra, likasinnade. Det krävs en vilja att forma utvecklingen.

Jag vill därför fråga utrikesministern: Hur rimmar regeringens bredare tillbakadragande internationellt med ambitionen att vara en ledande kraft i den organisation som ska försvara den europeiska säkerhetsordningen – samtidigt som utrikesministern så tydligt prioriterar ned de internationella mötena? (Applåder)

Anf. 19 LINNÉA WICKMAN (S):

Fru talman! Jag riktar ett tack till utrikesministern, som är här och debatterar viktiga frågor med oss i dag.

Som ministern framhåller är OSSE en unik organisation som bygger på ett brett säkerhetsbegrepp där militär säkerhet, demokrati, klimatfrågor och mänskliga rättigheter inte kan isoleras från varandra. Det var en banbrytande insikt i Helsingfors 1975, och den är väl om möjligt ännu mer relevant i dag när vi ser ut över världen och dess utveckling.

Den mänskliga dimensionen av OSSE:s uppdrag är inte ett sidospår, utan det är själva kärnan. I flera medlemsländer ser vi dock tyvärr hur rättigheter steg för steg monteras ned. Vi ser hur lagstiftning riktad mot hbtqi-personer införs eller skärps och hur dessa människor blir politiska måltavlor. Vi ser hur kvinnor nekas rätten till sin egen kropp och makten över sitt eget liv. Vi ser hur religiösa och etniska minoriteter utsätts

för diskriminering och hatretorik, och vi ser hur civilsamhällets utrymme krymper.

Det här är inte en slumpmässig utveckling, utan det är en del av en auktoritär utveckling där mänskliga rättigheter framställs som hot mot nationell identitet eller traditionella värderingar.

Det är därför det inte räcker att säga att Sverige är en aktiv medlemsstat, utan vi måste också använda de verktyg som faktiskt finns. Moskvamekanismen, som Johan Büser nämnde, är ett sådant verktyg som möjliggör oberoende expertgranskningar på plats i länder där allvarliga och systematiska kränkningar sker.

Jag vill också instämma i att välkomna att Sverige tillsammans med andra medlemsstater i januari till slut valde att aktivera Moskvamekanismen för att agera mot den allvarliga utvecklingen i Georgien. Jag var själv på plats som internationell valobservatör under parlamentsvalet. Vi såg oegentligheter runt om i landet och mötte civilsamhällesorganisationer, oppositionsföreträdare och journalister som uttryckte en djup oro.

Den så kallade ryska lagen hade då redan antagits, och den användes för att pressa oberoende organisationer och medier. Och sedan dess har vi sett att situationen bara förvärrats. Särskilt hbtqi-personer har attackerats genom hatretorik och laginitiativ som begränsar deras rättigheter och möjligheter att få synas i samhället och ens finnas till.

Att Moskvamekanismen nu används visar att OSSE:s åtaganden inte är symboliska. Men det får inte vara ett undantag. Det måste vara en naturlig del av hur vi värnar om organisationens normer och de värden som medlemsstaterna är skyldiga att följa.

Vi socialdemokrater menar att Sverige måste vara beredda att driva på för att aktivera Moskvamekanismen oftare. Vi ser ju att allt fler överträdelser sker. Därför behöver vi också tala klarspråk om den systematiska nedmonteringen av demokratin i Ungern, som också har en variant av den ryska agentlagen. De förbjuder prideparader, inskränker hbtqi-personers rättigheter i lag, har urholkat rättsstaten och har tystat civilsamhälle och politisk opposition.

Inom EU pågår processer utifrån att Ungern inte lever upp till unionens grundläggande värden. Men Ungern är också en medlemsstat i OSSE. Jag undrar om den svenska regeringen är beredd att driva på för att aktivera Moskvamekanismen också när det gäller Ungern och om regeringen anser att utvecklingen i Ungern i dag har nått en sådan nivå att det är ett verktyg som nu behöver användas. Om det inte är så, fru talman, undrar jag var regeringens gräns går.

(Applåder)

Anf. 20 CARINA ÖDEBRINK (S):

Fru talman! Jag var på OSSE:s vintermöte i Wien för två veckor sedan. Och i förra veckan var jag, som särskilt sändebud för OSSE:s parlamentariska församling när det gäller de ukrainska deporterade barnen, inbjuden till Berlin. Där hade jag förmånen att få tala på en av de största tyska konferenserna, Café Kyiv, om de ukrainska barnen. Det kändes viktigt att vara där och

att kunna knyta kontakter med andra som jobbar med frågan.

Jag vill tacka Johan Büser för att han lyfter upp den här viktiga frågan. Precis som Johan och Linnéa nämner är detta otroligt viktiga frågor. Jag är rapportör för mänskliga rättigheter och demokrati i OSSE:s tredje kommitté. Vi ser, precis som nämnts här, att demokratin inte bara utmanas utan faktiskt är under attack. Det gäller både hbtqi-personer och religiösa minoriteter. Och kvinnors rättigheter trycks inte bara tillbaka, utan vi ser en tydlig misogyni, fru talman, ett kvinnohat och ett hat mot hbtqi-personer.

ODIHR:s representant för mediefrihet talade på vintermötet om mediernas roll i dag. Man blir alltmer utsatt för hot, trakasserier, förminskande och förlöjligande. Det drabbar särskilt kvinnor. Det är otroligt allvarligt. Då är OSSE – precis som har nämnts här – plattformen där vi kan agera, inte bara reagera.

Fru talman! I riksdagshuset i Berlin – jag har aldrig varit på insidan som gäst – möttes jag av massor av klotter på väggarna, inne i riksdagshuset. Det är klotter som de sovjetiska soldaterna hade klottrat på väggarna på insidan i samband med andra världskriget. Det är kvar.

Fru talman! Det blir en brutal påminnelse om hur nära vi är de oerhörda grymheter som skedde för inte särskilt länge sedan. När muren föll uppstod ett slags positiv anda för att bidra och förändra. Men nu ser vi en brutal tillbakagång med auktoritära ledare som använder demokratin för att förgöra demokratin.

Enligt min uppfattning har Sverige varit en humanitär stormakt, och jag tycker att vi ska vara en humanitär stormakt även i framtiden. Men det är otroligt viktigt att inte bara reagera utan att faktiskt också vara aktiv och agera.

Till de frågor som redan är ställda kan jag bara tillföra att det är viktigt att Sveriges regering nu stakar ut en strategi för framtiden. Det gäller att inte bara följa och göra löpande bedömningar. Man måste också ha en politisk inriktning.

(Applåder)

Anf. 21 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Jag tänker uppehålla mig lite vid frågan om analys, som togs upp i interpellationen. Jag vill förtydliga att regeringen följer och analyserar OSSE:s roll och utveckling som en del av vårt löpande arbete.

Regeringskansliet tar regelbundet fram underlag baserade på rapporter från bland annat Utrikesdepartementet, utlandsmyndigheterna och OSSE:s egna institutioner och mekanismer. Som en del av detta arbete har Regeringskansliet även låtit ta fram ett särskilt analysstöd, genom Centrum för Östeuropastudier, om svensk OSSE-politik 50 år efter Helsingforslutakten, vilket används i det fortsatta arbetet.

De här underlagen belyser hur organisationens olika delar, som fältmissionerna, de konfliktförebyggande mekanismerna och de autonoma institutionerna inom den mänskliga dimensionen, fungerar och ligger

till grund för Sveriges agerande i OSSE:s beslutsfattande forum samt i frågor som rör budget och styrning. Mot den bakgrunden drar regeringen tydliga strategiska slutsatser.

OSSE är en unik plattform för politiskt ansvarsutkrävande baserat på gemensamma principer och åtaganden. När den europeiska säkerhetsordningen utmanas på ett sätt som saknar motstycke sedan kalla kriget prioriterar Sverige att försvara OSSE:s kärnuppgifter inom demokrati, mänskliga rättigheter och konfliktförebyggande arbete. Vårt stöd för Ukrainas suveränitet och territoriella integritet liksom för OSSE:s grundläggande värden ligger fast.

Jag tänker även uppehålla mig lite vid det här med närvaro i världen, som Johan Büser var inne på. Han undvek mycket skickligt att berätta att han och jag träffades på OSSE:s ministermöte på Malta för något år sedan. Men det var kanske högst medvetet.

Jag prioriterar inte alls ned de internationella mötena, Johan Büser. Men mina prioriteringar ser absolut annorlunda ut jämfört med de socialdemokratiska. En gång under Socialdemokraternas regeringsår 2014–2022 gjorde den socialdemokratiska statsministern ett bilateralt besök till Baltikum – en enda gång på åtta år.

Vad gjorde man då i stället? Jo, man åkte världen runt för att driva sin FN-kandidatur. Då var Tahiti mycket viktigare än Tallinn. Är det verkligen så som Johan Büser menar att vi gör avtryck i världen? (Applåder)

Anf. 22 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Det råder ingen tvekan om var Socialdemokraterna står när det kommer till den europeiska säkerhetsordningen och engagemanget för vårt närområde. Men vi är också engagerade i fler delar av världen. Utrikesministern nämnde Tahiti, men FN är ju så mycket större än Tahiti. FN rymmer nästan alla världens nationer. Där är det förstås viktigt med ett starkt engagemang.

Bara för ett par veckor sedan var jag själv med vid mötet mellan de nordisk-baltiska delegationerna och den amerikanska delegationen i Wien i samband med OSSE:s parlamentariska församlings vintermöte. Vi diskuterade Arktis och Grönland. Mötet var ärligt och tydligt – och i slutändan också positivt, hoppas jag. Vi har blivit smärtsamt medvetna om att inget längre är självklart i dagens värld. För att kunna tala om vad som är fel och markera mot det krävs det att vi möts över nationsgränser och deltar på de möten som vi har inom ramen för våra uppdrag.

Att Danmark tydligt markerar att Grönlands suveränitet inte är förhandlingsbar är ett sätt att visa politiskt ledarskap. Det är så man försvarar principer. Den principfastheten såg jag glädjande nog också hos Danmarks talman när jag mötte honom i Köpenhamn i januari för att diskutera just Grönland. OSSE är ett forum där dessa principer ska försvaras.

Fru talman! Jag tror att jag och utrikesministern har en del gemensamt, inte minst i fråga om Georgien. Det stämmer att vi möttes vid OSSE:s ministerrådsmöte

för ett par år sedan på Malta. Men jag saknade utrikesministerns deltagande i Wien, där jag i stället fick lyssna på kabinetssekreteraren. Jag hoppas att vi ses på nästa ministerrådsmöte i stället.

Min kollega Linnéa Wickman nämnde Moskva-mekanismen. Att Sverige aktiverade den i fallet Georgien tycker vi är bra. En fråga som vi socialdemokrater driver är att det är viktigt att man kan tillämpa Moskva-mekanismen även i fråga om hbtqi-personers rättigheter. Detta har vi också motionerat om. Jag undrar hur utrikesministern ser på detta. Moskva-mekanismen måste kunna användas när allvarliga och systematiska brott mot denna grupp begås, till exempel när pride förbjuds eller när lagstiftning riktas mot människor på grund av vilka de är.

Jag frågar därför utrikesministern vilka nya konkreta initiativ som har tagits för att stärka OSSE:s roll samt om regeringen är beredd att driva på för att Moskva-mekanismen ska kunna användas vid grova och systematiska brott mot hbtqi-personer.

Anf. 23 LINNÉA WICKMAN (S):

Fru talman! Utrikesministern svarade inte på min fråga om Moskva-mekanismen. Bör den aktiveras när det gäller nedmonteringen av demokratin i Ungern och attackerna på hbtqi-personers rättigheter, och i så fall i vilket läge? Jag hoppas att hon kan ge besked i sitt nästa inlägg, för Sveriges röst på det här området är otroligt viktig.

Jag skulle också vilja passa på att lyfta fram en annan utveckling som oroar mig. I OSSE:s parlamentariska församling ser vi hur tongivande företrädare inom den partigrupp där utrikesministerns parti ingår i ökande grad driver en agenda som fokuserar på så kallad demografisk vinter. Det innebär att man ifrågasätter aborträtten och etablerade åtaganden gällande SRHR – sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Jag tvekar inte på utrikesministerns egna övertygelser här, men jag undrar vad utrikesministern gör gentemot sina egna systerpartier när det öppet sker en allt tydligare glidning åt det här hållet. När kvinnors självbestämmande reduceras till en demografisk fråga i stället för att handla om rättigheter börjar vi komma farligt nära att urholka de normer som OSSE är satt att försvara. OSSE får inte bli en arena där värdekonserverativa krafter flyttar fram sina positioner på bekostnad av mänskliga rättigheter. Men just nu ser vi en allvarlig normförskjutning.

Därför undrar jag om utrikesministern avser att agera på något sätt. Jag undrar också om hon känner oro för de förslag som läggs fram och den debatt som förs. Vi ser hur värdekonserverativa idéer som attackerar kvinnors rättigheter förkläds i ett språk av oro för den demografiska utvecklingen i OSSE-regionen.

Anf. 24 CARINA ÖDEBRINK (S):

Fru talman! I mitt förra inlägg riktade jag ett tack till Johan Büser för att han ställt denna viktiga interpellation. Jag vill också passa på att rikta ett tack till utrikesministern för att vi har den här debatten i dag.

Jag och utrikesministern har haft flera debatter, och jag respekterar ministerns engagemang. De debatter vi haft har i allt väsentligt rört de ukrainska deporterade barnen, stödet till Ukraina och frågan om de tre OSSE-anställda ukrainska medborgare som i dag sitter fängslade i Ryssland; deras anhöriga har ingen eller väldigt lite kunskap om hur de mår och var de befinner sig. Vi har haft bra debatter, och dessa frågor är vi i allt väsentligt överens om i riksdagen. Det är otroligt viktigt, känner jag, att stödet till Ukraina när det gäller Rysslands anfallskrig är enat, solitt och väldigt tydligt.

Men precis som Linnéa Wickman tog upp ser vi oroande tendenser. Kvinnors rättigheter rullas tillbaka eller ifrågasätts. Det sker en normförskjutning. Jag tycker att det är en väldigt oroande utveckling. På en rad områden som jag har berört – medier, mänskliga rättigheter, demokrati – är det viktigt att vi står upp och är aktiva. Vi ska agera och inte bara reagera. Regeringen och utrikesministern skulle kunna vara ännu tydligare. Detta är otroligt viktigt.

Anf. 25 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! I nära samarbete med EU och likasinnade försvarar Sverige konsekvent OSSE:s kärnuppdrag. Efterlevnad av mänskliga rättigheter är en säkerhetsfråga. Historien visar också att intern repression ofta leder till extern aggression. Därför är OSSE:s arbete med konfliktförebyggande demokratiska institutioner och rättsstatens principer en investering i fred och stabilitet. Sverige verkar också för att OSSE:s öppna förhållningssätt gentemot civilsamhället ska värnas. Utöver politiska insatser bidrar Sverige ekonomiskt genom extra budgetärt stöd till OSSE:s verksamhet med demokrati och mänskliga rättigheter.

I somras var vi pådrivande för att aktivera den så kallade Moskvamekanismen, som möjliggör oberoende expertgranskningar av allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter och som tagits upp här av interpellanterna, med fokus på Rysslands behandling av ukrainska krigsfångar. Där var dessutom en av experterna svensk. Det är ytterligare ett exempel på hur vi bidrar. I januari i år var vi drivande för att aktivera Moskvamekanismen till följd av den försämrade MR-situationen i Georgien.

Vi skickar lång- och korttidsobservatörer till ODIHR:s valobservationsinsatser. I fjol kunde Sverige som ordförande i MR-kommittén styra fokus mot de allra viktigaste frågorna, med stödet till Ukraina i centrum, eftersom det är vår viktigaste utrikespolitiska prioritering. Sverige har en drivande roll i flera informella grupperingar, däribland vängruppen för ett demokratiskt Belarus.

Det råder inga tvivel om att situationen när det gäller mänskliga rättigheter i Ungern, inte minst hbtqi-personers rättigheter, verkligen är på väg åt fel håll. Det är någonting som vi har diskuterat många gånger i denna kammare och där det också pågår många processer, bland annat på EU-nivå.

Regeringens inriktning är att Sverige ska vara en konstruktiv och pålitlig partner i OSSE med tydligt engagemang och försvar för OSSE:s grundläggande värden. Budskapet är enkelt: Sverige står fast vid Helsingforsprinciperna och Parisstadgan, försvarar Ukrainas suveränitet och territoriella integritet, står för ansvarsutkrävande och värnar OSSE:s autonoma institutioner.

Johan Büser tog här upp frågan om Grönland och stödet för den territoriella integriteten. Jag hoppas att det inte har gått någon förbi att den svenska regeringen har varit mycket tydlig i sitt stöd. Det var också någonting som Danmarks utrikesminister uttryckte stor tacksamhet för när han var här för någon vecka sedan. (Applåder)

I detta anförande instämde Fredrik Ahlstedt och Ann-Sofie Alm (båda M).

Anf. 26 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för dagens interpellationsdebatt!

Den här debatten har ytterst handlat om vilket Sverige vi vill vara och förstås om Sveriges roll i världen. Det är självklart fokus på Ukraina, som är vår största säkerhetspolitiska utmaning. När unga människor i Ukraina dör för den europeiska säkerhetsordningen och för sitt land måste Sverige tydligt stå upp för det som är rätt.

Jag glömmer aldrig när jag besökte Kiev och Ukraina under förra året samtidigt som Kiev attackerades. Jag glömmer inte när vi satt i skyddsrummet. Jag glömmer inte heller när vi stod vid minnesplatsen för unga soldater födda 2003 och döda 2022, endast 19 år gamla. De försvarade inte bara sitt territorium. De försvarade också den europeiska säkerhetsordningen.

När demokratin backar i Georgien ska Sverige vara en högljudd röst för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstaten. När minoriteter tystas i flera medlemsstater ska Sverige stå upp för civilsamhället och alla människors lika värde.

OSSE bygger på insikten om att säkerhet och mänskliga rättigheter hänger samman. Om vi försvagar den mänskliga dimensionen försvagar vi också säkerheten. Sverige har historiskt varit en drivande kraft i detta arbete. Jag hoppas att vi också kommer att vara det framöver.

När vi socialdemokrater tänker på OSSE tänker vi också ofta på vår tidigare utrikesminister Ann Linde. Hon tog sig an OSSE med stort engagemang när hon som Chairperson-in-Office och Sverige ledde OSSE:s arbete. Här är jag övertygad om att inspiration finns att hämta för den nuvarande svenska regeringen.

Jag hoppas också att utrikesministern kan ta med sig frågan om att driva att Moskvamekanismen också kan aktiveras för att stå upp för hbtqi-personer. Det är ett förslag som vi skickar med. Tack för dagens debatt! (Applåder)

Anf. 27 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! OSSE är egentligen den enda plattform där alla europeiska stater deltar, inklusive Ryssland. Organisationens arbete baseras på gemensamt överenskomna principer och åtaganden, och den har verktyg för ansvarsutkrävande. Det gör OSSE tämligen unikt för att säkerställa politiskt tryck och ansvar och för att försvara grundläggande normer.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina är ett brott mot folkrätten och FN-stadgan och går emot grunden för den europeiska säkerhetsordning som OSSE vilar på. Det gör inte OSSE irrelevant, tvärtom. OSSE är i dag ett viktigt forum för att dokumentera övergrepp, försvaret demokrati och ge stöd till länder som hotas av rysk aggression. Sverige använder OSSE där organisationen gör störst skillnad för att stå upp för mänskliga rättigheter och för att ställa Ryssland till svars för dess övergrepp.

Avslutningsvis vill jag säga någonting om kritiken mot min frånvaro vid ett möte i OSSE. Varje år får jag flera inbjudningar till möten i OSSE, FN, EU, CBSS, NB8, N5 och Nato. De fyra sistnämnda är mötesformat där socialdemokratiska utrikesministrar i princip aldrig deltog. Det var delvis för att de inte fanns och delvis för att vi inte var medlemmar.

Det visar någonting om hur mycket vi har att göra därute i världen. I en värld med i princip obegränsat med möjligheter att jobba måste man prioritera. Då prioriterar vi det som verkligen är allra viktigast för svenskarnas säkerhet.

Som bekant kan man inte som utrikesminister resa hela tiden. Man måste också vara här i kammaren för att delta i interpellationsdebatter. Jag vill tacka för den här debatten.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Sofie Alm (M).

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2025/26:261 om Sveriges ansvar på Västbanken enligt internationell rätt

Anf. 28 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Johan Büser har frågat mig hur regeringen bedömer rivningshoten och bosättningsvåldet mot befolkningen i Umm al-Khair ur ett folkrättsligt perspektiv. Johan Büser har vidare frågat vilka åtgärder regeringen vidtagit eller avser att vidta för att verka för att rivningsorden i Umm al-Khair inte ska verkställas. Johan Büser har även frågat mig hur regeringen säkerställer att Sverige lever upp till sitt ansvar att inte erkänna, bistå eller på annat sätt medverka till en olaglig situation på den ockuperade Västbanken, i linje med Internationella domstolens rådgivande yttrande. Avslutningsvis har Johan Büser frågat mig om jag och regeringen avser att ta initiativ till ytterligare

diplomatiska eller ekonomiska åtgärder, nationellt eller inom EU, mot individer eller strukturer som är ansvariga i de fall där allvarliga kränkningar av internationell humanitär rätt förekommer på Västbanken.

Regeringen är och förblir tydlig med att bosättningsarna och bosättningspolitiken strider mot folkrätten, undergräver tvåstatslösningen och bidrar till en förhöjd konfliktnivå. Den enda vägen till en varaktig fred är genom en framförhandlad tvåstatslösning. Vi ser med stor oro på den mycket allvarliga utvecklingen på Västbanken, inklusive östra Jerusalem, med ökat bosättningsvåld och fortsatt bosättningsexpansion. Detta måste få ett slut.

Regeringen har tillsammans med flera andra länder vid upprepade tillfällen fördömt de israeliska planerna på omfattande utbyggnader av bosättningar på Västbanken, inklusive i E1-området. Vi uppmanar Israel att upphäva E1-bosättningsplanen, liksom utvidgningen av bosättningarna.

I februari 2026 godkände Israels säkerhetskabinett ytterligare åtgärder för att stärka kontrollen över Västbanken. Regeringen har tydligt fördömt detta och har uppmanat Israel att inte genomföra besluten.

Regeringen står helt och fullt bakom Internationella domstolens rådgivande yttrande den 19 juli 2024 om Israels ockupation av det palestinska territoriet. Det är mer angeläget än någonsin att upprätthålla en regelbaserad världsordning. EU har aldrig erkänt annekteringen av östra Jerusalem. EU och dess medlemsstater erkänner inte några andra förändringar av 1967 års gränser än de förändringar som parterna har kommit överens om.

Inom ramen för EU:s globala MR-sanktionsregim fortsätter regeringen att driva förslag om ytterligare sanktionslistningar mot extremistiska bosättare och för att sanktioner införs mot extremistiska israeliska ministrar som aktivt motverkar en tvåstatslösning. Den mycket allvarliga utvecklingen på Västbanken, inklusive östra Jerusalem, understryker behovet av detta.
(Applåder)

Anf. 29 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Situationen i Mellanöstern fortsätter att vara mycket allvarlig. De senaste dagarnas dramatiska utveckling – med storkrigsliknande händelser i regionen i spåren av USA:s och Israels bombningar i Iran – visar hur regionen nu snabbt kastats in i ytterligare destabilisering. När konflikter trappas upp på flera fronter provas den internationella rätten och de mänskliga rättigheterna, och när folkrätten provas måste vi alltid vara konsekventa. Det är mot den bakgrunden som vi måste fortsätta tala om vad som sker på Västbanken i Palestina.

Den palestinska byn Umm al-Khair i Masafer Yatta står inför ett akut hot om omfattande rivningar och tvångsförflyttning. Under många år har tillgången till vatten, el och infrastruktur systematiskt inskränkts. Det är en metodisk politik för att göra det omöjligt för människor att kunna bo kvar.

Jag har själv besökt platsen där människorättsaktivisten Awdah Hathaleen mördades i juli 2025. Jag har träffat hans familjemedlemmar. Jag har stått på den plats där han sköts.

Den extremistiska bosättaren – eller det vi mer korrekt borde kalla för en verklig terrorist – som misstänks för mordet går fortsatt fri trots bevisning. Detta är inte en isolerad händelse. Det är en del av ett mönster av våld, hot och systematiskt förtryck.

Bosättarterrorister agerar i praktiken med militära befogenheter. De verkar i nära samverkan med israeliska statens säkerhetsstrukturer. Rapporter visar att mindre än 1 procent av anmälningar mot soldater på Västbanken leder till åtal. Straffriheten är närmast total.

Det är därför sakligt fel att vi ibland endast talar om enskilda extremistiska bosättare. Det är en statligt sanktionerad verklighet där våld mot civila tolereras och i praktiken skyddas.

Fru talman! Internationella domstolen slog i sitt rådgivande yttrande fast att Israels bosättningspolitik strider mot internationell rätt, och domstolen klargjorde också att stater har en skyldighet att inte erkänna, inte bistå och inte heller medverka till den olagliga situationen. Man uppmanade också stater att vidta åtgärder. Detta är en rättslig förpliktelse också för Sverige.

Vad har då hänt i praktiken? I september 2025 skrev regeringen att man bitt EU att skyndsamt lägga fram konkreta förslag för att öka trycket på Israel. I februari 2026 upprepades i ett gemensamt uttalande att konkreta åtgärder skulle vidtas. Samtidigt vet vi att centrala EU-beslut blockeras. Regeringen fortsätter ändå att i huvudsak hänvisa till EU-processer som vi vet riskerar att inte leda till någonting.

På samma gång fick vi i utrikesutskottet besked från kabinettsssekreteraren att Sverige inte längre står bakom att EU ska pausa handelsavtalet mellan Sverige och Israel. Det är ett avtal som dessutom innehåller en tydlig klausul om respekt för mänskliga rättigheter. EU har redan använt denna klausul mot minst 15 andra länder med betydligt svagare folkrättsliga överträdelser som grund. I detta läge, där vi ser fortsatt illegal ockupation, systematisk bosättningsexpansion och tvångsförflyttningar, svänger alltså Sverige.

Jag vill därför fråga utrikesministern, så att detta blir tydligt sagt också i denna kammare: Har regeringen verkligen svängt i frågan om att suspendera och pausa handels- och associeringsavtalet med Israel? Om så är fallet – varför? Vilken är den folkrättsliga motiveringen till att inte använda klausulen om mänskliga rättigheter i detta fall?

Anf. 30 LINNÉA WICKMAN (S):

Fru talman! ”Den palestinska staten uttraderas – inte med slagord, utan med handlingar.”

Det sa Israels finansminister Smotrich när man godkände nya illegala bosättningar på den ockuperade Västbanken. Det är beslut som i praktiken klyver Västbanken mitt itu. Det råder ingen tvekan om syftet, utan

den israeliska regeringen är tydlig: Bosättningspolitiken ska begrava möjligheten att skapa en palestinsk stat.

Vi måste ta Smotrich på orden, för om det är handlingar som förändrar verkligheten gäller det också oss. Det gäller alla regeringar som säger sig stå bakom tvåstatslösningen, och det gäller alla regeringar som säger sig värna internationell rätt. Det gäller också Sverige.

Låt oss vara ärliga. Israels ledning, ytterst den folk-mordsanklagade premiärministern Netanyahu, som ju är föremål för en arresteringsorder från Internationella brottmålsdomstolen, kommer inte att ändra kurs på grund av ännu ett uttalande. Ord räcker inte i det här läget.

Om det är något som har definierat den svenska regeringens linje är det just avsaknaden av handling. I vissa delar handlar det till och med om aktiva beslut som har försvårat situationen på marken. När frågan om att fortsatt frysa EU:s handelsavtal med Israel väcks verkar regeringen ta första bästa chans att öppna för fördelaktig handel igen. Jag ser fram emot att få höra svaret på Johan Büsers frågor på området.

När det gäller FN-organet UNRWA har varenda krona dragits bort trots att andra humanitära aktörer har varit väldigt tydliga med att UNRWA inte kan ersättas. Organisationen upprätthåller stöd till palestinska flyktingar i Gaza, på Västbanken och i Jordanien, Libanon och Syrien. Ändå är Sverige, tillsammans med Trumpadministrationen i USA, de enda tidigare givare som inte har återupptagit stödet. Samtidigt har Israel förbjudit organisationen att verka och demolerat dess lokaler i östra Jerusalem, vilket är en attack utan motstycke på FN.

Regeringen har också tagit bort det svenska stödet till det ekumeniska följeslagarprogrammet – den internationella närvaro som ger konkret skydd åt civila palestinier. Svenskar har där under många år sett till att barn tryggt kan ta sig till skolan genom militära check-points, möjliggjort för bönder att skörda sin mark och dokumenterat människorättsövergrepp.

Under förra året genomfördes minst 1 800 bosättrattacker. Våldet ökar eftersom det kan ske ostraffat. Kyrkor och kristna byar varnar nu för att den kristna närvaron i området är hotad. Gäller orden i utrikesdeklarationen om religions- och övertygelsefrihet också kristna palestinier?

Jag har själv mött familjen Nassar utanför Betlehem och även tagit emot dem här i riksdagen. Det är en kristen palestinsk familj som har ägt sin gård och sin mark i över hundra år, men som tvingas gå igenom absurda rättsprocesser medan våldsamma bosättare trakasserar dem. De säger att den internationella närvaron genom följeslagare är deras enda kvarvarande skydd.

Fru talman! Det är bra att regeringen säger sig stödja fler sanktioner mot våldsamma bosättare och ministrar, men det räcker inte. Varför driver regeringen en så undfallande politik på områden där Sverige ensamt kan besluta om att agera? Det gäller både

vapenexport, skydd av den palestinska civilbefolkningen, stöd till UNRWA och att fortsatt vägra att ta emot palestinska barn från Gaza för vård.

Om Smotrich har rätt i en sak är det att det är handling som avgör framtiden.
(Applåder)

Anf. 31 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Situationen på Västbanken fortsätter att försämrats. Den senaste tiden har de illegala bosättningarna på Västbanken liksom det fullständigt oacceptabla bosättningsvåldet ökat rekordartat. Det måste naturligtvis brytas och stoppas.

Regeringen fördömer det israeliska säkerhetskabinetts beslut att förändra de rättsliga och administrativa ramarna för markförvärv och myndighetsutövning på Västbanken. Alla åtgärder som syftar till att permanent förändra suveränitet över ett ockuperat område innebär annektering, oavsett hur man benämner åtgärden. Besluten försvårar också en framtida tvästatslösning och skadar de pågående fredssträngningarna, vilket är det sista vi behöver.

Med anledning av den negativa utvecklingen skrev jag tillsammans med 18 andra utrikesministrar den 23 februari under ett gemensamt uttalande som kraftigt fördömer Israels senaste beslut. Vi uppmanar Israel att omedelbart upphäva besluten. Regeringen har som bekant länge varit drivande inom EU för införandet av sanktioner mot extremistiska bosättare och extremistiska israeliska ministrar som aktivt motverkar en tvästatslösning.

Linnéa Wickman var inne på de beslut som Sverige kan fatta ensamt, bland annat frågan om vapenexport. Jag tror att Linnéa Wickman är väl medveten om att regeringen sedan länge har en mycket restriktiv syn på vapenexport till Israel. Sedan attentaten den 7 oktober har vi inte beviljat några nya exporttillstånd. Det enda som egentligen exporteras är följdleveranser av sådant som vid avtalens ingående inte betraktades som krigsmateriel.

När det sedan gäller frågan om handelsdelen i associeringsavtalet har jag svarat på den många gånger i EU-nämnden, så informationen finns i nämndens protokoll. Det var en fråga som drevs framför allt för att driva på för humanitärt tillträde till Gaza i en situation där det var helt fruktansvärda omständigheter. Det är fortfarande alltför lite humanitär hjälp som kommer in i Gaza, och vi har nu sett att gränsövergångarna återigen har stoppats till följd av de senaste dagarnas händelser. Men det kommer trots allt fortfarande in förnödenheter i Gaza. Där kommer vi att fortsätta att ligga på.

Man ska dock vara väl medveten om att det var ett fåtal länder i EU som drev förslaget när vi presenterade det. Det fanns inga möjligheter att få stöd för det då, och jag skulle bedöma möjligheterna att få stöd för det nu som betydligt mindre även jämfört med då.

Vad vi däremot gör är att driva på för ytterligare sanktionslistningar av extremistiska bosättare på

Västbanken, som ju interpellationen handlar om, och av ministrar som driver på i den riktningen. Inte heller detta finns det stöd för i EU, men regeringen kommer att fortsätta driva frågan.
(Applåder)

Anf. 32 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för svaret, för det var tydligt gällande handelsavtalet.

Regeringen handlar alltså vidare med Israel, och man väljer att se mellan fingrarna. Här handlar det om en brutal ockupationsmakt, men regeringen struntar i den klausul om mänskliga rättigheter som finns och som har använts och aktiverats vid tidigare tillfällen när det har handlat om mindre övergrepp och förtryck i 15 andra stater. Men det struntar den svenska regeringen i.

Vi kan också konstatera att Sveriges nuvarande utrikesminister gör som många andra ledare i EU och i väst: Man fördömer pliktskyldigt med ord de uppenbara brotten mot mänskliga rättigheter på Västbanken och i Palestina. Samtidigt är det uppenbart att det saknas konkret handling för att verkligen sätta press på Israel. Handelsrelationerna fortsätter. Vi har en krigsmaterielexport till Israel som fortsätter. Nationella handelsförbud mot bosättningsprodukter införs inte. Det är de besked vi har.

Likt decennier tidigare får bosättningsexpansionen fortsätta med terror och lagändringar som för Västbanken allt närmare en permanent annektering. Västvärlden fördömer som sagt pliktskyldigt, precis som den svenska regeringen. Man uttrycker oro och skriver uttalanden, men inga åtgärder som sätter verklig press på Israels regering genomförs – trots att Sverige enligt de internationella domstolarna har en rättslig förpliktelse att verkligen sätta press.

Jag frågar igen: Hur säkerställer regeringen konkret, inte retoriskt, att Sverige inte bidrar till den illegala situationen på Västbanken?

Och ja, jag vill ta upp handelsavtalet igen. Det är nämligen ingen liten fråga. Det är den mest konkreta påtryckningsmekanism som EU har gentemot Israel. Om regeringen har valt att inte längre stödja en paus av avtalet, vilket vi har fått som svar, är det en politisk kursändring. Den motiveras otydligt. Det hänvisas till Gaza och att man inte släpper in humanitärt tillträde. Men den blodiga ockupationen på Västbanken fortsätter ju. Här kränks mänskliga rättigheter. Ändå fortsätter vi handeln.

Varför ska Sverige fortsätta med handelsrelationer utan villkor när ICJ uttryckligen uppmanar stater att vidta åtgärder för att förhindra handels- och investeringsförbindelser som upprätthåller den enligt internationell rätt illegala situationen?

Det räcker inte heller att man, som utrikesministern säger, driver sanktioner mot enskilda individer, vare sig de är bosättnarterrorister eller högerextrema ministrar. Detta är en utveckling som vi har sett över tid, även när inte de mest högerextrema, till exempel

Smotrich, ingick i regeringen. Detta har pågått under lång tid.

Jag skulle vilja lyfta med utrikesministern att det behövs tydligare åtgärder mot den israeliska ockupationsmakten. Annars kommer vi i väst att gå till historien som kollektivt ansvariga för att Israel fick fortsätta ockupera, riva människors hem och förtrycka mänskliga rättigheter. Det är både vår politiska uppgift och vår moraliska skyldighet att sätta stopp för det vaninne som pågår på Västbanken. (Applåder)

Anf. 33 LINNÉA WICKMAN (S):

Fru talman! Jag tänkte fortsätta på spåret vad Sverige självt kan göra. Vi vet ju att många EU-länder blockerar de åtgärder vi vill se när det till exempel gäller extremistiska bosättare.

Om regeringen menar allvar med att bosättningarna är illegala enligt internationell rätt måste det få konsekvenser. Det är förbjudet enligt internationell rätt att exploatera ockuperad mark för ekonomisk vinning. Ändå säljs i dag varor producerade i illegala israeliska bosättningar på både den europeiska och den svenska marknaden. Det är varor som direkt bidrar till att finansiera en politik som syftar till att omöjliggöra den tvåstatslösning som Sverige står bakom.

Här räcker det inte att säga att detta är en EU-kompetens. Här kan Sverige agera självständigt. Andra länder har visat att nationell lagstiftning kan användas för att förhindra handel med varor från illegala bosättningar.

Min avslutande fråga till utrikesministern i denna debatt är därmed: Är regeringen beredd att, som vi socialdemokrater föreslagit, ta fram nationell lagstiftning som förbjuder import av varor producerade i illegala bosättningar? Eller accepterar regeringen fortsatt att svenska konsumenter ofrivilligt bidrar till att upprätthålla brott mot internationell rätt?

Om bosättningarna är illegala kan vi inte samtidigt acceptera att deras produkter behandlas som vilka handelsvaror som helst. Ord om internationell rätt måste följas av konsekvens, särskilt när vi lever i en tid där den regelbaserade världsordningen är under attack – den ordning som är så viktig för oss i Sverige och vår egen säkerhet. (Applåder)

Anf. 34 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru talman! Nu blev det ruskigt rörigt här.

Både Johan Büser och Linnéa Wickman rör ihop saker. EU bedriver sedan länge en tydlig differentieringspolitik som innebär att man skiljer mellan Israel inom de internationellt erkända gränserna från 1967 och de ockuperade områdena, såväl inom sina program och sin verksamhet som i handeln med Israel.

Associeringsavtalet mellan EU och Israel inkluderar alltså inte handel med illegala bosättningar. Riktigt så låter det inte när man lyssnar till Johan Büser och

Linnéa Wickman, av vilka den senare sa att varorna behandlades lika.

Enligt EU:s regler får inte varor som kräver ursprungsmärkning och är tillverkade på ockuperat område märkas som varor från Israel när de förs in i EU. Det innebär exempelvis att dessa varor inte åtnjuter samma tullförmåner som varor från Israel och att konsumenten tydligt kan se varifrån varorna kommer. Sverige står självklart bakom denna politik och bakom Internationella domstolen, som har fastställt att Israels ockupation av Västbanken inklusive östra Jerusalem och Gaza är olaglig.

Israel har en skyldighet att säkerställa att all maktutövning på ockuperat område är i enlighet med folkrätten, vilket inkluderar den internationella humanitära rätten, att mänskliga rättigheter respekteras samt att dödsfall utreds och ansvarsutkrävande säkerställs.

Regeringen stöder också ett initiativ för att säkerställa att EU i sin handel med Israel gör tillräcklig åtskillnad mellan israeliska och ockuperade palestinska områden för att leva upp till Internationella domstolens rådgivande yttrande. Vi noterar att Internationella domstolens rådgivande yttrande från juli 2024 i avgörande delar överensstämmer med EU:s politik.

Vad gör regeringen, frågar sig Johan Büser. Vi driver på för förändring. Vi är mycket tydliga med att vi tar avstånd från bosättningspolitiken. Vi ser med mycket stort allvar på hur hastigheten i denna går upp och att den blir alltmer brutal. Precis som jag sa tidigare driver vi också på för sanktionslistning av ytterligare extremistiska bosättare men också av extremistiska ministrar som driver på bosättningarna och försvårar en tvåstatslösning. Detta skulle vara högst träffsäkra åtgärder. Tyvärr har vi inte stöd för dem i EU, åtminstone inte ännu, men vi kommer att fortsätta driva på för detta. (Applåder)

Anf. 35 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Den här debatten har visat att det i slutändan handlar om konsekvenser eller inte för en illegal ockupationsmakt. I det här fallet talar vi om Israel.

Vi ser att det fortfarande går att handla med varor från ockuperad mark. Ett exempel är att vi kunde se KD:s gruppleddare i riksdagen lägga upp en bild på Facebook med en flaska vin från ockuperad mark och skriva: Äntligen fredag! Ett annat exempel är att vi var över hundra ledamöter som skrev på en namnsamling och ställde krav på att utrikesministern skulle ta initiativ för att på riktigt stoppa handeln med varor från ockuperad mark. Om några sådana initiativ har vi inte hört någonting från utrikesministern, trots att man kan göra detta på nationell nivå.

Utrikesministern missar också att de bosättare och terrorister som verkar på Västbanken och ger sig på den palestinska befolkningen där i praktiken får stöd av staten Israel. Det är här jag hänvisar till klausulen om mänskliga rättigheter och säger att man måste pausa handelsavtalet med Israel.

Medan vi med rätta sätter hård ekonomisk och politisk press på andra stater gör vi alltså inte det på Israel. När det gäller Västbanken och Palestina nöjer sig regeringen med att fördöma. Att regeringen nu väljer att inte längre stödja en paus av handelsavtalet är ett politiskt vägval, och det är beklämmande.

Den svenska regeringen får stå för det och får förklara varför, men jag skulle vilja se regeringen använda de verktyg som vi har för att verkligen sätta press på Israels regering, vilket ligger i linje med Internationella domstolens domslut.

Fru talman! Här går en tydlig skiljelinje i svensk utrikespolitik. En röst i höst på Socialdemokraterna är också en röst för en aktiv svensk utrikespolitik där vi står upp för demokrati, mänskliga rättigheter och alla människors lika värde.
(Applåder)

Anf. 36 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Den israeliska bosättningspolitiken kan inte rättfärdigas. Den negativa utvecklingen på Västbanken måste få ett slut, och konkreta steg mot en framförhandlad tvåstatslösning måste tas. Folkrätten måste respekteras, och tvåstatslösningen måste värnas.

Sverige och EU liksom det internationella samfundet i stort håller fast vid en tydlig folkrättsbaserad politik som grund för fortsatta ansträngningar i förhållande till båda parterna.

Israeler och palestinier har samma rätt att leva i fred och säkerhet och att åtnjuta mänskliga rättigheter. Detta är en viktig fråga som regeringen kommer att fortsätta att engagera sig i tillsammans med EU, FN och regionala företrädare.

När det gäller den illegala bosättningspolitiken är vi tämligen överens. Men i år är det val, och då blir det ett valtal. Och det fick vi också höra på slutet.

Socialdemokraterna är inte intresserade av att kännas vid att det finns en samsyn i stort i frågorna. Man vill egentligen piska upp Mellanösterns konflikter på svenska gator och torg. Så gör man möjligen därför att man bedömer att det gynnar det egna partiet i valet, men så gör man verkligen inte om man tänker på Sveriges bästa – och det är min uppgift.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2025/26:346 om utvidgning av diskrimineringslagen

Anf. 37 Jämställdhetsminister NINA LARSSON (L):

Fru talman! Sofia Amloh har frågat mig om jag avser att agera för att en utvidgning av diskrimineringslagen ska komma på plats skyndsamt.

Inledningsvis vill jag framhålla att principen om icke-diskriminering är en hörnsten i arbetet för att säkerställa att varje individ fullt ut kan åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

Särskild lagstiftning mot diskriminering har funnits sedan 1979, då ett förbud mot könsdiskriminering infördes. Därefter har skyddet i lagstiftningen successivt breddats till fler diskrimineringsgrunder och fler samhällsområden.

Regeringen fortsätter att arbeta för ett starkt skydd mot diskriminering. Skyddet mot diskriminering i offentlig verksamhet ser i dag olika ut. Det kan konstateras att dagens lagstiftning innebär att enskilda har ett svagare skydd mot diskriminering vid kontakter med vissa myndigheter jämfört med andra myndigheter.

I betänkandet *Ett utökat skydd mot diskriminering* (SOU 2021:94) finns förslag om utökat skydd mot diskriminering när det gäller offentliga verksamheter. Förslagen i betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Anf. 38 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret och för att vi får möjlighet att stå här igen och föra denna debatt om den viktiga frågan om diskrimineringslagen.

Jag håller såklart helt med statsrådets svar om att skyddet mot diskriminering i offentlig verksamhet ser olika ut i dag. Så kan vi inte ha det. Det kan inte se olika ut beroende på vilken myndighet man kommer i kontakt med och att lagen därmed skulle tillämpas på olika sätt.

Låt mig ta detta från början, fru talman. Det tillsattes en utredning som lades fram 2021. Den skickades ut på remiss våren 2022. När den här regeringen tillträdde kom man till ett väl förberett bord. Både utredningen och remissrundan var klar, och regeringen kunde ta vid. Vi kan konstatera att 2026, i slutet av den här mandatperioden, har den här regeringen inte tagit vid. Trots det har många deltagit i debatten om behovet av att utöka diskrimineringslagen, så att det inte ska vara någon skillnad i var man befinner sig i den offentliga verksamheten.

Diskrimineringsombudsmannen och representanter för andra byråer som driver diskrimineringsfrågor skrev en debattartikel 2023. Regeringen själv skickade ut ett pressmeddelande i april 2024 om att utöka diskrimineringslagen och se till att dessa skillnader inte finns. Det är snart två år sedan. Det fanns ett ökat behov av samordning i samband med att visitationszonerna inrättades så att hanteringen skulle bli rättsligt riktig från fler perspektiv. Jag vet att statsrådet och hennes parti har uttryckt detta.

Då blir svaret tomt. Det räcker inte att i debatten i mars 2026 säga att frågan bereds i Regeringskansliet. Vad det är som tar så lång tid att bereda behöver beskrivas närmare. Varför går arbetet inte framåt? Det kommer ju inte att hända något den här mandatperioden.

Fru talman! Man har berett frågan, det kommer ut pressmeddelanden och regeringen har sagt att man ska verka för en utvidgning, men man gör det inte.

Tänker statsrådet göra något mer under återstående månader av mandatperioden av det som har utlovats? Eller tänker man låta frågan rinna ut i sanden och inte

göra mer på diskrimineringsområdet under mandatperioden?

Anf. 39 Jämställdhetsminister NINA
LARSSON (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten Sofia Amloh för interpellationen och inlägget. Jag uppskattar ledamotens engagemang i denna interpellation och tidigare interpellationer i frågan.

Ett utvidgat skydd mot diskriminering omfattar ett stort antal myndigheter; polisen, tullen, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten. Att utvidga skyddet mot diskriminering till att omfatta alla åtgärder som myndigheterna vidtar mot den enskilde kräver nog överväganden och är en komplex materia.

Som ledamoten mycket riktigt påpekar bereds ärendet inom Regeringskansliet. Jag har för närvarande inga uppgifter om tidsplan, men att fortsätta stärka antidiskrimineringsarbetet på olika sätt, också när det gäller diskrimineringslagstiftningen, har stor betydelse. Ett samhälle som håller ihop gör en avsevärd skillnad för att minska Sveriges sårbarheter och att öka Sveriges motståndskraft. Det gäller både diskrimineringslagstiftningen och förebyggande åtgärder mot rasism, intolerans och diskriminering.

Exempelvis tar vi fasta på de möjligheter som förslagen i lagrådsremissen, kopplat till lönetransparensdirektivet medger. Vi föreslår nu en möjlighet till fastställelsestalan gällande alla diskrimineringsgrunder, inte bara kön kopplat till lönediskriminering. Det är en av alla de åtgärder som den här regeringen vidtar för att stärka antidiskrimineringsarbetet på olika plan.

När det gäller frågan om tidsplan och huruvida regeringen kommer att återkomma rörande utvidgning är det något som bereds i Regeringskansliet. Mer information än så kan jag inte ge i dagsläget.

Anf. 40 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Nu tog statsrådet även upp lönetransparensdirektivet som en del av regeringens arbete på detta område. Det finns säkert mer där, absolut. Vi kommer att få anledning att återkomma angående lönetransparensdirektivet.

Men den här debatten i kammaren i dag handlar om utvidgningen av diskrimineringslagen, vilket är något som har pågått i flera år, som jag sa i mitt tidigare inlägg. Utredningen tillsattes, och betänkandet kom under våren 2022 – och den har redan varit på remiss. Regeringen stod själv för två år sedan och sa att lagen ska utvidgas.

När man kallar till pressträff och skickar pressmeddelanden för att påkalla uppmärksamhet för sin politik och det som ska genomföras är det angeläget att man i stort sett har berett klart i Regeringskansliet, så att politiken kan genomföras och förslag läggas på riksdagens bord. Men den här regeringen har kallat till pressträff och annonserat sin politik gällande förändringen av den här lagstiftningen utan att ha berett frågan klart. Ingenting händer ju; det kommer inget till riksdagens bord.

Ni tillkännagav er politik för över två år sedan, och sedan händer det inte mer. Det blir ingen förändring av den här lagstiftningen, som ni har sagt att ni ska göra. Det krävs ändå mer uttömmande svar än att frågan bereds i Regeringskansliet eller att ni i svepande ordalag beskriver hur viktigt arbetet mot diskriminering är och hur det ter sig. Men när det ställs på sin spets och det gäller att komma fram med en produkt, lagstiftning, som faktiskt skulle förändra detta har den här regeringen inte förmågan att göra det. Då blir orden väldigt tomma.

Vi stod här senast i december och hade den här debatten. Då sa statsrådet klart och tydligt: ”Vi fortsätter naturligtvis vårt oerhört tuffa arbete i högt tempo. Vi kommer att återkomma inom en rad olika områden. Det gäller inte minst diskrimineringsområdet.” I debatten om att utvidga diskrimineringslagen är då min fråga: Var är det här höga, tuffa arbetstempot när det gäller reformer som kommer att landa på riksdagens bord? När jag tittar på det som läggs fram nu ser jag att detta inte finns med.

Jag tänker fortsätta att ställa den frågan, för jag tycker att det är på sin plats när man har hållit på i snart fyra år – framför allt när man själv i pressmeddelanden för två år sedan har annonserat att det här kommer att hända. Så varför, herr talman, har det inte kommit fram en produkt när det gäller det man har lovat svenska folket att man ska göra?

(Applåder)

Anf. 41 Jämställdhetsminister NINA
LARSSON (L):

Herr talman! Det här är komplex materia. Det är ett antal myndigheter och deras utövning som innefattas i detta, vilket kräver noggranna överväganden. Det är ett arbete som pågår och en fråga som bereds i Regeringskansliet. Jag har ingen tidsplan att återge i detta nu.

Antidiskrimineringsarbetet är helt centralt. Även om vi, som ledamoten Sofia Amloh är inne på, säkert får anledning att diskutera lönetransparensdirektivet fler gånger sker, som ledamoten säkert också känner till, implementeringen just i diskrimineringslagstiftningen. Att det nu införs en möjlighet till fastställelsestalan är en utökning av diskrimineringslagstiftningen som gäller alla diskrimineringsgrunder. Vi ser en möjlighet att införa detta i och med att vi föreslår implementeringen av EU-direktivet.

Att jobba mot diskriminering är helt centralt för att kunna ha ett samhälle som håller ihop, för att minska sårbarheter och för att öka motståndskraften. Det innebär en rad olika saker, och den här regeringen har vidtagit ett antal olika åtgärder för att stärka det arbetet. Det handlar om handlingsplan mot rasism och strategi för arbetet mot antisemitism. Det handlar om handlingsplan för hbtqi-personers frihet och rättigheter och en rad olika uppdrag kopplat till dessa områden.

Diskrimineringslagstiftningen är ett oerhört viktigt område att arbeta brett inom. Arbete pågår, och frågan bereds. Men det får inte hindra oss från att också vidta förebyggande åtgärder och göra andra viktiga insatser

för att få bukt med det här problemet, för det är fortsatt angeläget.

Anf. 42 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! De svar vi får av statsrådet i dag är att detta är svår materia och att det krävs noggranna överväganden. Absolut – det krävs för varje produkt, proposition och lag som tas fram av både regering och riksdag.

Men att man inte har kunnat förmå sig att göra dessa avvägningar och sortera i denna komplexa materia under hela mandatperioden är anmärkningsvärt med tanke på att det finns andra produkter som också är mycket komplexa, som har tagits fram och lagts på riksdagens bord. Det handlar om produkter som, skulle jag säga, kan vara ännu mer kontroversiella, framför allt om man tittar på remissvaren. Det finns andra produkter som man har lyckats ta fram trots detta.

När det gäller den här frågan finns inte den typen av kritik i remissvaren på betänkandet. Den här regeringen har inte tagit fram någon lagrådsremiss, så det är alltså inte där det har stannat – för att man har sett att avvägningarna har landat fel eller att det skulle bli något annat. Det har man inte heller gjort. Man har inte skapat någon produkt. Det har inte kommit någonting, på ren svenska, från regeringen i den här frågan. Då tycker jag att man skulle kunna skicka ett pressmeddelande och säga att man inte kommer att göra någonting i den här frågan, som man har sagt att man ska.

Jag kan konstatera att den här regeringen inte har förmått sig att göra den utvidgning av diskrimineringslagen som var så fullständigt nödvändig, framför allt med tanke på andra lagändringar som den här regeringen har gjort, som har gjort att behovet blivit ännu större. Den läxan får en ny regering ta med sig.

Anf. 43 Jämställdhetsminister NINA LARSSON (L):

Herr talman! Stort tack till ledamoten Sofia Amloh för interpellationen och för engagemanget i den här frågan, som jag till hundra procent delar. Att vi kan fortsätta arbetet och skärpa antidiskrimineringsarbetet när det gäller diskrimineringslagstiftningen men också andra åtgärder är helt centralt.

Sverige har haft en antidiskrimineringslagstiftning sedan 1979, när förbudet mot könsdiskriminering infördes av den dåvarande liberala statsministern Ola Ullsten. Sedan dess har Liberalerna ytterligare skärpt antidiskrimineringsarbetet och förbättrat arbetet mot rasism och intolerans vid varje tillfälle då vi har haft möjlighet, både i och utanför regeringen. Detta är ett arbete som vi tänker fortsätta med.

Jag förstår att ledamoten Sofia Amloh hänger upp sig på ett pressmeddelande som min företrädare skickade, men det utesluter inte att fortsatt arbete pågår. Beredning i Regeringskansliet pågår. Utöver detta finns det inget att tillägga när det gäller tidslinjen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2025/26:353 om skärpta sanktioner vid fall av diskriminering

Anf. 44 Jämställdhetsminister NINA LARSSON (L):

Herr talman! Adrian Magnusson har frågat mig hur jag ser på frågan om skärpta sanktioner vid diskriminering och om jag och regeringen är beredda att agera med anledning av Diskrimineringsombudsmannens rekommendation.

Jag vill tacka ledamoten för frågan och engagemanget. Det är viktigt att värna människors lika rättigheter och möjligheter, särskilt i en tid då mänskliga rättigheter ifrågasätts och utmanas i flera delar av världen.

Diskriminering som står i vägen för människors lika rättigheter och möjligheter i livet är ett allvarligt samhällsproblem och måste fortsatt bekämpas. Regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att bekämpa diskriminering. Exempelvis föreslås i lagrådsremissen om genomförande av lönetransparensdirektivet nya sanktioner för överträdelse av de bestämmelser som följer av direktivet. Vidare föreslås i lagrådsremissen att den som anser sig ha blivit diskriminerad i strid med diskrimineringslagen ska få föra talan om att få fastställt att så är fallet. Förslaget gäller samtliga diskrimineringsgrunder och för alla diskrimineringslagens samhällsområden.

Det kan även nämnas att frågan om sanktioner för överträdelser av diskrimineringslagens bestämmelser om förebyggande och främjande åtgärder, så kallade aktiva åtgärder, har utretts. I betänkandet *Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen* bedömde utredaren att nuvarande möjlighet till vitesföreläggande var den mest lämpliga sanktionen.

Det finns för närvarande inga planer på någon ny översyn av sanktioner på diskrimineringsområdet.

Anf. 45 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Herr talman! Tack till statsrådet Nina Larsson för svaret! Detta är viktiga frågor. Vi diskuterar ju två interpellationer om diskriminering här i dag.

Diskriminering är tyvärr ett utbrett problem i Sverige. Man önskar att så inte vore fallet, men det är faktiskt alltför många människor här i landet som utsätts för diskriminering på olika sätt, inte minst i arbetslivet och i utbildningsväsendet. Om man skulle betvivla den uppgiften – det tror jag givetvis inte att statsrådet gör – finns det ett utmärkt underlag när det gäller hur det ser ut med diskriminering i Sverige, nämligen Diskrimineringsombudsmannens årsrapporter, som jag utgår från att ministern tar del av när de kommer. Den senaste utgåvan kom i november 2025.

Min interpellation och den frågeställning jag har grundar sig i denna rapport och i de rekommendationer som Diskrimineringsombudsmannen har överlämnat till regeringen. En av rekommendationerna är att skärpa sanktionerna vid diskriminering.

Varför föreslår då Diskrimineringsombudsmannen detta? Jo, vi har tyvärr en utveckling i Sverige där

antalet anmälningar om diskriminering ökar, och de har ökat över lång tid. År 2024 kom det in 4 452 anmälningar om diskriminering. Det är många unga som upplever diskriminering i Sverige, inte minst unga tjejer. Det är oroväckande. "Utsatt ställning" är kanske fel uttryck att använda, men unga tjejer har det på många sätt ganska besvärligt i dagens samhälle. Att de då utsätts för diskriminering är givetvis ännu mer oroväckande.

Varför föreslår då Diskrimineringsombudsmannen att man ska skärpa sanktionerna när det gäller just diskriminering? Jo, som jag sa ökar antalet anmälda fall. Antalet fall ökar också i sektorer där man redan gör väldigt mycket, till exempel arbetslivet. Många diskrimineringsfall kommer från just arbetslivet. Likaså är det många som anmäler att de har utsatts för diskriminering inom utbildningsväsendet.

För att kunna komma till rätta med detta föreslår alltså Diskrimineringsombudsmannen att man ska se över sanktionerna. Jag talar nu om det som de som diskriminerar får som straff – det de får betala, eller vad det nu kan vara. Det kanske kan få fallen att minska. Det kanske kan få arbetsgivare, utbildningsanordnare och andra att göra mer för att förhindra diskriminering.

Nu ska jag inte lägga statsrådet Larsson till last vad andra statsråd gör på andra departement. Men den här regeringen har inte gjort sig känd som en regering som sänker straff. Snarare skärper man de straff man kommer åt, om jag får uttrycka det så. Man är väldigt hård med olika typer av sanktioner.

Men just i det här fallet säger statsrådet uttryckligen att man inte är intresserad av att titta vidare på den rekommendation som Diskrimineringsombudsmannen kom med för bara några månader sedan. Att man väljer just den vägen kan väcka en hel del frågor. Diskrimineringsombudsmannen får väl ändå ses som en auktoritet på området.

Regeringen, eller statsrådet Larsson och hennes parti, har ju i många fall haft en hög svansföring när det gäller diskrimineringsfrågor, som vi precis nyss hörde i den förra interpellationsdebatten. Men just när det gäller att skärpa eller titta vidare på sanktionerna för diskriminering verkar regeringen vara något mer avvaktande.

Jag undrar om statsrådet kan utveckla detta lite grann. Varför är man inte intresserad av att ta till sig rekommendationen om att skärpa sanktionerna? Den kommer ju från en så pass viktig auktoritet på området som Diskrimineringsombudsmannen.

(Applåder)

Anf. 46 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! Diskriminering är ett vanligt och utbrett problem, och nuvarande lag är inte tillräcklig. Det menar Diskrimineringsombudsmannen i sin rapport.

När så många människor varje år upplever sig utsatta behöver vi sanktioner som effektivt kan avskräcka från diskriminering. Vi frågar oss: Hur får vi individer, företag och andra att bättra efterleva lagen? Då är det alltid nära till hands att säga att vi ska skärpa

sanktionerna eller skärpa straffen. Därför är det lite märkligt att man inte ens är beredd att överväga det förslag som nu kommer från Diskrimineringsombudsmannen om att skärpa sanktionerna.

Frågan är också varför. Varför vill man inte se över den här frågan? Man vill inte ens överväga skärpta sanktioner.

Ministern hänvisar i sitt svar till en utredning. Jag undrar lite om frågorna i den utredningen. Här hänvisar man till en utredning som föreslår en mängd olika saker. De förslagen har man inte heller tagit vidare. Men det är också kopplat till det här med sanktioner. Varför går man inte vidare med detta?

(Applåder)

Anf. 47 Jämställdhetsminister NINA

LARSSON (L):

Herr talman! Tack, ledamöterna, för frågorna! Jag vill börja med att klargöra att regeringen löpande överväger ytterligare åtgärder mot diskriminering, och vi tar del av de synpunkter, ställningstaganden, utredningar och förslag som kommer såväl från Diskrimineringsombudsmannen, vars synpunkter förstås väger tungt i de här frågorna, som från andra.

Det jag uttryckte är att det i nuläget inte finns något pågående arbete med att utreda skärpta sanktioner vid fall av diskriminering. Men att införa ytterligare åtgärder, att utöka diskrimineringslagstiftningen eller att tillföra nya sanktioner i diskrimineringslagstiftningen – vilket regeringen nu gör i implementeringen av löne-transparensdirektivet – är just den typ av åtgärder som vi arbetar med och kommer att fortsätta att arbeta med.

Precis som ledamoten Adrian Magnusson var inne på är detta ett brett område, och det krävs betydande insatser på olika håll och kanter. Det handlar inte bara om sanktioner i diskrimineringslagstiftningen utan också om ett flertal andra saker. Detta är något som den här regeringen har tagit på största allvar.

Det handlar om handlingsplanen mot rasism, om handlingsplanen för hbtqi-personers fri- och rättigheter, om olika uppdrag för att stärka mötesplatser för hbtqi-personer, om strategin mot antisemitism och mycket, mycket mer.

Det är en polariserad tid vi lever i. Det gör, precis som båda frågeställarna är inne på, den här frågan särskilt viktig. Detta har nämligen en helt central påverkan på vår demokrati, och detta har att göra med vår frihet som nation. Det hänger ihop med vår motståndskraft och vår förmåga att minska våra sårbarheter att vi inte splittrar samhället utan arbetar ännu hårdare för ett samhälle som håller ihop. Ett effektivt antidiskrimineringsarbete är då helt centralt.

Som sagt: Regeringen överväger löpande åtgärder för att motverka diskriminering, och DO:s rekommendationer är något som jag tar med i det arbetet.

Anf. 48 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Herr talman! Tack till statsrådet för svaret, eller hur man ska uttrycka det, i det andra inlägget!

Jag upplevde det som att statsrådet i det inlägget lite grann ville nyansera bilden av arbetet med den här frågan på departementet eller inom Regeringskansliet. Statsrådet menade att det för närvarande inte pågår något arbete med att utreda skärpta sanktioner. Statsrådet sa faktiskt i interpellationssvaret: Det finns för närvarande inga planer på någon ny översyn av sanktioner på diskrimineringsområdet. Men det var bra att statsrådet kunde nyansera den bilden. Man hoppas ju att regeringen hela tiden överväger den här typen av åtgärder, särskilt med tanke på, som jag var inne på i mitt tidigare inlägg, den utveckling vi ser på diskrimineringsområdet med allt fler anmälda fall av diskriminering och allt fler upplevda fall av diskriminering. Jag var också inne på att det i stor utsträckning är unga människor som känner sig diskriminerade – unga tjejer.

Med tanke på att det ska vara ett samhälle som håller ihop, som statsrådet pratade om, är det allvarligt om vi har väldigt många unga människor som upplever att de diskrimineras i arbetslivet eller i utbildningsväsendet.

Vi ser framför allt unga tjejer som far ganska illa på sina arbetsplatser. Vi hade ganska nyligen – nu vet jag att det var statsrådet Britz som kommenterade just den händelsen – ett fall på en kafékedja här i Stockholm, där framför allt unga kvinnliga anställda hade farit väldigt illa. Det kan kanske också ses som diskriminering.

Statsrådet lyfte i sitt inlägg det arbete som görs och pratade om vikten av att arbeta på olika håll och kanter – så har jag skrivit här. Jag tror att det var så statsrådet uttryckte sig. Hon lyfte bland annat arbetet mot rasism och hbtqi-personers upplevda diskriminering och den typen av problem i samhället. Jag tyckte ändå att hon pratade ganska väl om den ökade polariseringen i samhället och vad den kan göra med ett samhälle.

Oavsett det arbete som regeringen kan ha genomfört mot rasism och hat mot hbtqi-personer ser vi att rasismen i samhället ökar – det tror jag att de flesta upplever. Hatet mot hbtqi-personer ökar också i samhället. Då skulle man kanske kunna titta på det som Diskrimineringsombudsmannen föreslår – att man ska titta på sanktionerna vid diskriminering för att ytterligare förstärka det här arbetet.

De här står inte i kontrast till varandra. Det är inte så att om man har en plan för att bekämpa hat mot hbtqi-personer så kan man inte arbeta med att skärpa sanktionerna vid upplevda fall av diskriminering. Jag tycker att de skulle kunna komplettera varandra.

Jag kan ha missuppfattat statsrådet – i så fall har jag inga problem med att backa. Men jag förstod det som att statsrådet i sitt svar lyfte att detta med fastställsetalan skulle kunna vara något – att man skulle kunna få fastslaget att man blivit diskriminerad. Det kan säkert kännas väldigt fint i stunden för den enskilda personen, men det är absolut ingen sanktion. Man får då bara upprättelse i domstol – att man har blivit utsatt för diskriminering. Men såvitt jag kan

förstå föranleder det ingen sanktion för den som diskriminerar.

Man kan alltid prata om sanktioner såsom skam eller liknande, men jag tror inte att det är den typen av sanktioner som Diskrimineringsombudsmannen avser i sin rekommendation, utan det är helt enkelt andra typer av sanktioner.

Diskrimineringsombudsmannen lyfter i sin rekommendation till regeringen också det faktum att det i dag kan vara billigare att ta en sanktionsavgift än att genomföra alla de åtgärder som kanske krävs för att man ska minska diskrimineringen på arbetsplatsen. Det borde vara en lågt hängande frukt att se till att det i alla fall inte är billigare än att genomföra åtgärder. Det ska faktiskt löna sig att vidta åtgärder och inte löna sig att diskriminera och få en sanktion.

Anf. 49 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! När man inte ser att det ger tillräcklig effekt med den reglering och de sanktioner man har behöver man faktiskt titta på: Vad ska vi göra i stället? Behöver vi skärpa någon lagstiftning? Behöver vi utöka sanktionerna? Behöver vi tillföra andra åtgärder för att komma till rätta med problemet? Det är ju inte så att diskrimineringen minskar. Den ökar och breddas de facto, och det är fler som känner sig utsatta för diskriminering. Det är olika åldersgrupper och olika andra grupper i samhället som återkommande känner sig diskriminerade.

De senaste åren har Diskrimineringsombudsmannen i den rapport som min kollega lyfte blivit allt tydligare med sina rekommendationer. Just frågan om sanktioner har inte varit återkommande, men man har lyft andra frågor. Då är min fråga: Vilka andra av dessa frågor är man beredd att överväga att se över? Det måste ju finnas andra initiativ. Det kanske inte var så att man uteslöt detta, men det lät väldigt mycket som att man uteslöt att just se över sanktionerna. Finns det då andra initiativ som ministern ser framför sig, som gör att man skulle kunna komma åt de här växande problemen?

Jag återkommer till frågan: Varför är man så avvisande mot just de här rekommendationerna? Ministern får gärna återkomma och utveckla det lite till, för jag tyckte inte att det blev helt tydligt.

(Applåder)

Anf. 50 Jämställdhetsminister NINA LARSSON (L):

Herr talman! Tack till ledamöterna för frågorna!

Jag vill börja med att bekräfta den bild som båda målar upp väldigt väl kopplat till omfattningen av diskrimineringen och upplevelsen av rasism och intolerans i samhället. Det finns ett flertal studier och rapporter som pekar på detta. Nu senast tog jag emot en rapport från Forum för levande historia som visar ungas attityder och intolerans. Intoleransen ökar mot hbtqi-personer, inte minst, men det är också annan form av ökad intolerans. Det är allvarligt.

Polariseringen och det som de här rapporterna, studierna och vittnesmålen beskriver är något vi måste ta på största allvar. Detta är ett helt centralt område att fortsätta utveckla. Det handlar om att fortsätta vidta åtgärder för att se till att skärpa antidiskrimineringsarbetet. Det är också en av anledningarna till att vi från regeringens sida har utökat anslaget till Diskrimineringsombudsmannen. Vi har gett dem ett betydande ökat förvaltningsanslag. Det sätt som Diskrimineringsombudsmannen tar sig an fall och aktivt driver dem är oerhört viktigt. Det fungerar normerande gentemot arbetsgivare och andra som, så att säga, begår diskriminering. Diskrimineringsombudsmannens arbete och fortsatta arbete – och att vi kan stärka det framåt – är helt centralt. Det är också regeringens absoluta prioritet.

Däri ligger också antidiskrimineringsarbetet kopplat till lönetransparens, som är regeringens förslag till vissa justeringar i diskrimineringslagstiftningen. Även om inte fastställsetalan är en sanktion per se är det i dagsläget inte möjligt att få en sådan fastställelse om att diskriminering har skett om man har fått diskrimineringsersättning utbetald. Det glappet täpper regeringen nu till.

Vi lägger stor vikt vid Diskrimineringsombudsmannens olika rapporter och de underlag som kommer in, och vi analyserar löpande ytterligare åtgärder. Att det i nuläget inte finns något pågående arbete på just sanktionssidan handlar om att vi gör andra viktiga prioriteringar i antidiskrimineringsarbetet i form av handlingsplaner och uppdrag men också annat beredningsarbete som pågår.

Anf. 51 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Herr talman! Jag tycker nog att en liberal jämställdhetsminister med ansvar för dessa frågor borde kunna presentera lite fler skarpa förslag kring vad man gör åt diskriminering än vad som har framkommit i den här debatten, framför allt när hon avslutar det senaste inlägget med att säga att man gör så mycket annat på området. Dock kommer inte så många konkreta exempel på slutet annat än att det pågår annat beredningsarbete. Jag tycker nog att man skulle kunna göra lite mer än så.

Något som jag också tycker var intressant och som statsrådet gav sig in i var diskussionen om den normerande verkan som Diskrimineringsombudsmannens arbete kan ha. Jag kan dela den uppfattningen, men i så fall skulle också sanktionerna kunna ha en mycket stark normerande effekt. Så tänker man ju till exempel om straffrätten. Samhället visar genom hur straffrätten ser ut vilka normer man tycker är viktiga i samhället, vilka brott man tycker är mer avskyvärda än andra, vilka brott som ska fördömas mer och så vidare. Om regeringen och den liberala jämställdhetsministern skulle vilja visa att de tycker att diskriminering är förkastligt skulle man kunna tänka sig att de ville skärpa sanktionerna, precis som Diskrimineringsombudsmannen föreslår. Det skulle också kunna ha en normerande effekt.

Något som inte har förekommit i diskussion än så länge är vad det här gör för den som utsätts för diskriminering. Statsrådet har ju ytterligare två minuter på sig och kanske kan resonera kring det. I andra fall, framför allt när det gäller straffrätten, pratar regeringen mycket om brottsofferperspektivet. Det är nästan så att det är viktigare än allt annat. Det finns inga andra perspektiv än brottsofferperspektivet. Statsrådet tycker kanske att jag tar i, men jag kan nog tycka att det är så i retoriken ibland.

I det här fallet pratar man väldigt lite om brottsoffret. Statsrådet kanske vill resonera lite kring den frågan de sista två minuterna.

Anf. 52 Jämställdhetsminister NINA

LARSSON (L):

Herr talman! Stort tack till ledamoten Adrian Magnusson för engagemanget och frågorna!

Även om jag var kortfattad i slutet av mitt förra inlägg har jag tidigare under denna debatt lyft frågorna, så jag hade inte tänkt göra det igen. Men nu ges jag ju möjligheten att göra så.

Antidiskrimineringsarbetet är helt centralt och prioriterat också för den här regeringen. Vi har lagt fram ett antal handlingsplaner för att motverka rasism och motverka intolerans. Vi har handlingsplanen mot rasism, där Forum för levande historia har ett samordningsuppdrag. Inom handlingsplanen är det ett tjugotal myndigheter som har särskilda uppdrag, och man arbetar fortsatt med att stärka kunskapsunderlaget angående detta. Vi har även handlingsplanen för hbtqi-personers fri- och rättigheter, där ett trettontal hbtqi-strategiska myndigheter har särskilda uppdrag med Jämställdhetsmyndigheten som särskilt samordnande.

Därutöver har vi ett antal ytterligare uppdrag, och vi har också den särskilda strategin mot antisemitism. Därtill har vi förslagen i lagrådsremissen kopplat till utökning inom diskrimineringslagstiftningen, exempelvis när det gäller fastställsetalan, som är en form av upprättelse för brottsoffer.

Regeringen analyserar löpande olika åtgärder för att skärpa antidiskrimineringsarbetet, och det kommer vi att fortsätta med.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2025/26:109 Sänkt mervärdesskatt på tillträde till danstillställningar

2025/26:139 Författningsändringar med anledning av övertagande av uppgift inom eurovinjettsamarbetet

2025/26:148 Ökade möjligheter till hemmaladdning av elfordon

2025/26:149 Legitimation och behörighet i den tioåriga grundskolan

2025/26:150 Polisens användning av AI för ansiktsigenkänning i realtid

Skrivelser

2025/26:153 Riksrevisionens rapport om internationella klimatinsatser

2025/26:156 Riksrevisionens rapport om Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) hantering av enskildas klagomål på hälso- och sjukvården

Finansutskottets betänkande

2025/26:FiU36 Utveckling av makrotillsynsområdet

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 27 februari

2025/26:362 Transportmålet och Sveriges klimatinriktning

av *Aylin Nouri* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:363 Oanvända klimatstöd

av *Åsa Westlund* (S)

till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:364 Demokratirörelsen i Venezuela

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 27 februari

2025/26:549 Gränshinder för teknikföretag mellan Sverige och Norge

av *Per-Arne Håkansson* (S)

till EU-minister Jessica Rosencrantz (M)

2025/26:550 Drönarnas roll i framtidens försvar

av *Markus Wiechel* (SD)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2025/26:551 Försäkringsfrågor för religiösa samfund

av *Ola Möller* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2025/26:552 Bildregeln i alkohollagen

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2025/26:553 Svenska kosttillskotttillverkares roll för livsmedelsförsörjningen

av *Eric Palmqvist* (SD)

till minister för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin (M)

den 2 mars

2025/26:554 Ungdomspolitiskt handlingsprogram

av *Martina Johansson* (C)

till sjukvårdsminister Elisabet Lann (KD)

2025/26:555 Etablering av en kriminalvårdsanstalt i Bollnäs

av *Kristoffer Lindberg* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:556 Migrationspolitikens påverkan på elever och lärare

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till utbildnings- och integrationsminister Simona Mohamsson (L)

2025/26:557 Driftvärn för energianläggningar

av *Björn Söder* (SD)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2025/26:558 1967 års gränser

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 15.35.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med

§ 10 anf. 40 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
§ 2 Meddelande om frågestund	1
§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 5 Ärenden för bordläggning	2
§ 6 Svar på interpellation 2025/26:329 om Ekobrottsmyndighetens resurser	2
Anf. 1 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	2
Anf. 2 LARS ISACSSON (S)	3
Anf. 3 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	3
Anf. 4 LARS ISACSSON (S)	4
Anf. 5 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	4
Anf. 6 LARS ISACSSON (S)	5
Anf. 7 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	5
§ 7 Svar på interpellation 2025/26:342 om trygghet för elitidrottare och kulturarbetare	6
Anf. 8 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M)	6
Anf. 9 ÅSA ERIKSSON (S)	6
Anf. 10 JESSICA RODÉN (S)	7
Anf. 11 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M)	7
Anf. 12 ÅSA ERIKSSON (S)	8
Anf. 13 TREDJE VICE TALMANNEN	8
Anf. 14 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M)	8
Anf. 15 ÅSA ERIKSSON (S)	9
Anf. 16 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M)	9
§ 8 Svar på interpellation 2025/26:260 om Sveriges engagemang i OSSE	9
Anf. 17 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	9
Anf. 18 JOHAN BÜSER (S)	10
Anf. 19 LINNÉA WICKMAN (S)	10
Anf. 20 CARINA ÖDEBRINK (S)	11
Anf. 21 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	11
Anf. 22 JOHAN BÜSER (S)	12
Anf. 23 LINNÉA WICKMAN (S)	12
Anf. 24 CARINA ÖDEBRINK (S)	12
Anf. 25 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	13
Anf. 26 JOHAN BÜSER (S)	13
Anf. 27 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	14
§ 9 Svar på interpellation 2025/26:261 om Sveriges ansvar på Västbanken enligt internationell rätt	14
Anf. 28 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	14
Anf. 29 JOHAN BÜSER (S)	14
Anf. 30 LINNÉA WICKMAN (S)	15
Anf. 31 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	16
Anf. 32 JOHAN BÜSER (S)	16
Anf. 33 LINNÉA WICKMAN (S)	17

Anf. 34 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	17
Anf. 35 JOHAN BÜSER (S)	17
Anf. 36 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	18
§ 10 Svar på interpellation 2025/26:346 om utvidgning av diskrimineringslagen.....	18
Anf. 37 Jämställdhetsminister NINA LARSSON (L).....	18
Anf. 38 SOFIA AMLOH (S)	18
Anf. 39 Jämställdhetsminister NINA LARSSON (L).....	19
Anf. 40 SOFIA AMLOH (S)	19
Anf. 41 Jämställdhetsminister NINA LARSSON (L).....	19
Anf. 42 SOFIA AMLOH (S)	20
Anf. 43 Jämställdhetsminister NINA LARSSON (L).....	20
§ 11 Svar på interpellation 2025/26:353 om skärpta sanktioner vid fall av diskriminering.....	20
Anf. 44 Jämställdhetsminister NINA LARSSON (L).....	20
Anf. 45 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	20
Anf. 46 JOHANNA HARALDSSON (S).....	21
Anf. 47 Jämställdhetsminister NINA LARSSON (L).....	21
Anf. 48 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	21
Anf. 49 JOHANNA HARALDSSON (S).....	22
Anf. 50 Jämställdhetsminister NINA LARSSON (L).....	22
Anf. 51 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	23
Anf. 52 Jämställdhetsminister NINA LARSSON (L).....	23
§ 12 Bordläggning	23
§ 13 Anmälan om interpellationer	24
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	24
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 15.35.	24